

บทที่ 3

ลักษณะทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดชลบุรี และชุมชนเมืองในจังหวัดชลบุรี

ในบทนี้เป็นรายละเอียดทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมอื่นๆ ในบางประเด็นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดชลบุรี และชุมชนเมืองในจังหวัดชลบุรี ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดชลบุรี และชุมชนเมืองในจังหวัดชลบุรี มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ก) ลักษณะที่ตั้งและอาณาเขต

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพมหานคร อยู่ระหว่างละติจูดที่ 11 องศา 39 ลิปดา ถึง 14 องศา 30 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 100 องศา 52 ลิปดา ถึง 102 องศา 58 ลิปดาตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 36,502.5 ตารางกิโลเมตร หรือ 22,814,063 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.11 ของพื้นที่ประเทศ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว (แยกออกมาจากจังหวัดปราจีนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2534) ใน พ.ศ. 2545 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการแบ่งการปกครองในส่วนภูมิภาคออกเป็น 57 อำเภอ 8 กิ่งอำเภอ 52 ตำบล และ 4,444 หมู่บ้าน เขตการปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็นเทศบาลเมือง 11 แห่ง เทศบาลตำบล 115 แห่ง จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดของภาค ประมาณ 7,195.1 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของพื้นที่ภาค ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุด คือ จังหวัดนครนายก ประมาณ 2,122.0 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.8 ของภาค (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546) และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัด ภาค และประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับภาคกลาง (จังหวัดสระบุรี) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมาและบุรีรัมย์)
ทิศใต้	ติดต่อกับอ่าวไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศกัมพูชา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับภาคกลาง (จังหวัดปทุมธานี กรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการ) และอ่าวไทยบริเวณรูปตัว ก

บทบาทในการรองรับแรงงานภาคอุตสาหกรรมของชุมชนเมืองใน จ. ชลบุรี

แผนที่ที่ 3.1 : ภาคตะวันออกและจังหวัดในภาคตะวันออก

หมายเหตุ : ด้านบนเป็นแผนที่ภาคตะวันออก
แสดงจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออก
: ด้านขวาเป็นแผนที่ประเทศไทย

ไม่มีมาตราส่วน

ข) ลักษณะภูมิประเทศ

ภาคตะวันออกมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ที่สูง และป่าเขา รวมทั้งชายฝั่งทะเลและเกาะต่างๆ เกาะที่สำคัญได้แก่ เกาะช้าง เกาะกูด และเกาะสีชัง ทางตอนบนของภาคมีเทือกเขาสันกำแพงกันแยกภาคตะวันออกออกจากภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดฉะเชิงเทราและนครนายก มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา ทางตะวันออกเฉียงใต้มีทิวเขาบรรทัดกันเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ตอนล่างของภาคมีเทือกเขาจันทบุรี ซึ่งมียอดเขาสอยดาวได้เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในภาคตะวันออก เทือกเขานี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสาย แม่น้ำที่มีความสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำประแส แม่น้ำจันทบุรี ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของภาค พื้นที่ของภาคตะวันออกสามารถแบ่งภูมิประเทศออกเป็น 2 เขตใหญ่ดังนี้

(1) ภาคตะวันออกตอนบน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีเนื้อที่ประมาณ 19,430.5 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 53.2 ของพื้นที่ภาค พื้นที่ทางตอนเหนือของภาคติดต่อกับภาคกลางในส่วนของจังหวัดสระบุรีและภาคตะวันออกเฉียงเหนือในส่วนของจังหวัดนครราชสีมาและบุรีรัมย์ พื้นที่ทางตะวันตกของภาคติดต่อกับภาคกลางในส่วนของจังหวัดปทุมธานี กรุงเทพฯ และสมุทรปราการ

ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออกเป็นพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านคือประเทศกัมพูชา และพื้นที่ตอนใต้ติดกับภาคตะวันออกตอนล่างในส่วนของจังหวัดชลบุรีและจันทบุรี

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบระหว่างภูเขาตามแนวตะวันออก - ตะวันตก มีลุ่มน้ำขนาดใหญ่ คือ ลุ่มน้ำบางปะกง ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ ปริมาณฝนโดยรวมในรอบ พ.ศ. 2540 วัดปริมาณฝนได้ประมาณ 4,123.2 มิลลิเมตร สถานีตรวจอากาศที่มีฝนตกมากที่สุด คือ สถานีตรวจอากาศกบินทร์บุรี (จังหวัดปราจีนบุรี) มีฝนตก 117 วัน วัดปริมาณฝนได้ประมาณ 1,436.9 มิลลิเมตร

(2) ภาคตะวันออกตอนล่าง ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด มีเนื้อที่ประมาณ 17,072.0 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 46.8 ของพื้นที่ภาค พื้นที่ทางตอนเหนือของภาคติดต่อกับภาคตะวันออกตอนบนในส่วนของจังหวัดฉะเชิงเทราและสระแก้ว พื้นที่ทางตะวันตกของภาคติดต่อกับอ่าวไทยบริเวณรูปตัว ก ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออกเป็นพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านคือประเทศกัมพูชา และพื้นที่ตอนใต้ติดกับอ่าวไทย

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบและที่ดอน บริเวณชายฝั่งทะเลตอนล่างเป็นที่ราบเชิงเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น ลุ่มน้ำส่วนใหญ่ของภาคเป็นลุ่มน้ำขนาดเล็ก ได้แก่ ลุ่มน้ำจันทบุรี ลุ่มน้ำระยอง เป็นต้น ปริมาณฝนรวมโดยประมาณในรอบ พ.ศ. 2540 วัดปริมาณฝนได้ประมาณ 12,514.5 มิลลิเมตร สถานีตรวจอากาศที่มีฝนตกมากที่สุด คือ สถานีตรวจอากาศคลองใหญ่ (จังหวัดตราด) มีฝนตก 196 วัน วัดปริมาณฝนได้ประมาณ 5,692.1 มิลลิเมตร

ค) ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของภาคตะวันออก ได้แก่ ป่าไม้ แร่ธาตุ และแหล่งน้ำ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ป่าไม้

ป่าไม้ในภาคตะวันออก พบมากบริเวณเทือกเขาจันทบุรี และเทือกเขาบรรทัด ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ ซึ่งเป็นป่าเขาดินน้ำล้นธาร แต่เนื่องจากการบุกรุกทำลายป่าในภาคยังอยู่ในระดับสูง จึงทำให้มีพื้นที่ป่าไม้ลดลง ใน พ.ศ. 2536 มีเนื้อที่ป่าลดลงเหลือประมาณร้อยละ 11.0 ของพื้นที่ภาค

จากตารางที่ 3.1 ใน พ.ศ. 2504 ภาคตะวันออกมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เทียบกับพื้นที่ทั้งหมดในภาคสูงเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศรองจากภาคเหนือ แต่พอใน พ.ศ. 2541 กลับมีสัดส่วนที่ลดลงอย่างมาก โดยมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เทียบกับพื้นที่ทั้งหมดในภาคน้อยที่สุดเป็นลำดับที่ 3 ของประเทศ รองจากภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกทำลายนับจาก พ.ศ. 2504 – 2541 จำนวน 8.54 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.55 ของพื้นที่ภาค แต่เมื่อเทียบกับพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกทำลายทั้งประเทศ พบว่า ภาคตะวันออกมีพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกทำลายน้อยที่สุดของประเทศเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ ของประเทศ

ตารางที่ 3.1 : พื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย พ.ศ. 2504 และ 2541 จำแนกเป็นรายภาค

ภาค	พ.ศ. 2504 ¹		พ.ศ. 2541 ¹		พ.ศ. 2504 – 2541 ²	
	พื้นที่ (ล้านไร่)	ร้อยละ (%)	พื้นที่ (ล้านไร่)	ร้อยละ (%)	พื้นที่ถูกทำลาย (ล้านไร่)	ร้อยละ (%)
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	27.01	37.47
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.94	59.07
ตะวันออก	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54	64.55
กลางและตะวันตก	22.28	52.91	10.03	23.81	12.25	54.98
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20	70.41
ประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95	53.00

ที่มา : ¹ ส่วนศูนย์ข้อมูลกลาง กรมป่าไม้

² การวิเคราะห์โดยผู้ศึกษา

2) แร่ธาตุ

นอกจากนี้ภาคตะวันออกยังเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่รัตนชาติหลายชนิด การขุดพลอยจึงเป็นอีกอุตสาหกรรมหนึ่งที่สำคัญ โดยแหล่งใหญ่อยู่ที่อำเภอบ่อไร่ และอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด และที่เขาพลอยแหวนในจังหวัดจันทบุรี นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุอื่นๆ เช่น ทรายแก้ว ดินขาว บอลเคลย์ หินอ่อน และแมงกานีส เป็นต้น

3) แหล่งน้ำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เอื้ออำนวย ไม่ว่าจะเป็นปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์สูง หรือจะเป็นภูเขาที่ปกคลุมด้วยป่าไม้จึงสามารถเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารได้อย่างดี โดยแหล่งน้ำที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการอุปโภค บริโภค และเกษตรกรรม ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำนครนายก แม่น้ำปราจีนบุรี และแม่น้ำตราด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีโครงการชลประทาน และอ่างเก็บน้ำต่างๆ อีก เช่น อ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำมาบประชัน อ่างเก็บน้ำบ้านบึง เขื่อนชลประทานนครนายก โครงการวังตะไคร้ และโครงการอ่างเก็บน้ำเขาระกำ เป็นต้น

จากปัญหาการขาดแคลนน้ำของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2535 บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากร น้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำกัด (มหาชน) หรือ East Water ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของการประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) ได้จัดตั้งขึ้น เพื่อรับผิดชอบในการบริหารและจัดการระบบท่อส่งน้ำสายหลักต่างๆ ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงระบบส่งน้ำที่มีอยู่เดิมและการพัฒนาระบบส่งน้ำเพิ่มเติมในพื้นที่ที่มีความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ โดยปัจจุบัน (พ.ศ. 2545) ทางบริษัท มีโครงข่ายท่อส่งน้ำดิบอยู่ในความรับผิดชอบและเปิดให้บริการ ดังตารางที่ 3.2

นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินโครงการวางท่อส่งน้ำดิบในพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

(ก) พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นโครงการวางท่อพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา รวมทั้งเขตติดต่อชลบุรี - บางปะกง และบางปะกง-บางพลี เพื่อให้สอดคล้องกับการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำบางปะกง และอ่างเก็บน้ำคลองสี่ ยักษ์ของกรมชลประทาน

(ข) พื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี เป็นโครงการวางท่อส่งน้ำดิบบริเวณจังหวัดปราจีนบุรี - กบินทร์บุรี - สระแก้ว โดยให้สอดคล้องกับโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำของกรมชลประทาน และการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่

สำหรับอ่างเก็บน้ำที่ทางบริษัทฯ ได้เข้าดำเนินงาน คือ อ่างเก็บน้ำดอกกราย, อ่างเก็บน้ำหนองค้อ และอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล (บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำกัด (มหาชน), 2545)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.2 : โครงการท่อส่งน้ำดิบ ความสามารถในการจ่ายน้ำ และปริมาณจ่ายน้ำ ณ พ.ศ. 2545
ของ บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน)

โครงการท่อส่งน้ำดิบ	ความยาวท่อ (กม.)	ความสามารถ ในการจ่ายน้ำ (ล้าน ลบ. ม. /ปี)	ปริมาณจ่ายน้ำ (ล้าน ลบ. ม. /ปี)
1) พื้นที่หนองปลาไหล - ดอกกราย - ฆาตพุด - สัตหีบ	80.00	150.00	86.49
ดอกกราย - ฆาตพุด	26.50		
ฆาตพุด - สัตหีบ	22.50		
หนองปลาไหล-ฆาตพุด	31.00		
2) พื้นที่หนองค้อ - แหลมฉบัง - พัทยา - บางพระ	51.70	50.00	46.54
หนองค้อ - แหลมฉบัง ระยะที่ 1	15.00		
หนองค้อ - แหลมฉบัง ระยะที่ 2	14.00		
แหลมฉบัง - พัทยา	14.90		
แหลมฉบัง - บางพระ	7.80		
3) พื้นที่หนองปลาไหล - หนองค้อ	42.20	63.00	7.07
หนองปลาไหล - หนองค้อ			
4) พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา	57.92	65	-
รวม	232.00	328.00	140.10

ง) สิ่งแวดล้อม

1) สภาพสิ่งแวดล้อม

สภาพสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันของภาคตะวันออกส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งถือเป็นแหล่งกำเนิดของเสียอันตรายที่สำคัญที่สุด โดยประเภทอุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานก่อให้เกิดกากอุตสาหกรรมมากที่สุด 3 อันดับ คือ

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับไม้ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 457 แห่ง
  - อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ รถพ่วง จักรยานสามล้อ จักรยานสองล้อ หรือส่วนประกอบของยานดังกล่าวอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 411 แห่ง
  - อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์โลหะ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 341 แห่ง
- จังหวัดที่มีจำนวนโรงงานก่อให้เกิดกากอุตสาหกรรมมากที่สุด 3 อันดับ คือ
- ชลบุรี มีโรงงานที่เป็นแหล่งกำเนิดกากอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 1,215 แห่ง
  - ฉะเชิงเทรา มีโรงงานที่เป็นแหล่งกำเนิดกากอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 730 แห่ง
  - ระยอง มีโรงงานที่เป็นแหล่งกำเนิดกากอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 633 แห่ง

สำหรับการพิจารณาผลการประเมินปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจากโรงงาน อุตสาหกรรมแต่ละประเภทในพื้นที่ภาคตะวันออก พบว่า มีปริมาณกากอุตสาหกรรมเกิดขึ้นทั้งหมดประมาณ 105,817.56 ตันต่อเดือน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ประเภทอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดปริมาณกากอุตสาหกรรมมากที่สุด 3 อันดับ คือ

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับรถยนต์ หรือรถพ่วง อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างก่อให้เกิดกากอุตสาหกรรมประมาณ 35,433.20 ตันต่อเดือน

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการถลุง หลอม หล่อ ริด ดึง และผลิตเหล็ก หรือเหล็กกล้าในขั้นต้น ก่อให้เกิดกากอุตสาหกรรมประมาณ 32,152.00 ตันต่อเดือน

- อุตสาหกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์พลาสติกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ก่อให้เกิดกากอุตสาหกรรมประมาณ 8,411.64 ตันต่อเดือน

2) ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

การแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของภาคตะวันออก คือ การจัดการกับกากอุตสาหกรรม ซึ่งในปัจจุบันมีการขนส่งกากอุตสาหกรรมจากแหล่งกำเนิดในพื้นที่ภาคตะวันออกไปยังศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมนิคมมาบตาพุด จังหวัดระยอง และเส้นทางขนส่งไปยังศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมแสมดำ กรุงเทพฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(ก) การขนส่งกากอุตสาหกรรมไปยังศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมนิคมมาบตาพุด จังหวัดระยอง

การขนส่งกากอุตสาหกรรมจากแหล่งกำเนิดจากจังหวัดชลบุรี ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 331 และจังหวัดปราจีนบุรี ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 319 เพื่อมุ่งสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 ซึ่งเป็นเส้นทางหลักในการขนส่ง

ส่วนการขนส่งกากอุตสาหกรรมจากแหล่งกำเนิดในจังหวัดตราดและจันทบุรี ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 โดยที่จังหวัดสระแก้วจะทำการขนส่งกากอุตสาหกรรมมาตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 317 ซึ่งจะมาเชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่บริเวณจังหวัดจันทบุรี

(ข) การขนส่งกากอุตสาหกรรมไปยังศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมแสมดำ กรุงเทพฯ

การขนส่งกากอุตสาหกรรมจากแหล่งกำเนิดในจังหวัดตราด จันทบุรี ระยองและชลบุรี ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 เป็นเส้นทางหลัก

ส่วนการขนส่งกากอุตสาหกรรมจากแหล่งกำเนิดในจังหวัดสระแก้ว ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 มุ่งสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 ที่จังหวัด ปราจีนบุรี จากนั้นมุ่งสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งการขนส่งจากแหล่งกำเนิดทั้ง 3 จังหวัด จะใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 เป็นเส้นทางหลัก

นอกจากนี้ยังมีการหาพื้นที่รองรับกากอุตสาหกรรมจากแหล่งกำเนิดลพิษในภาคตะวันออกซึ่งอยู่ในพื้นที่ภาค โดยมีการพิจารณาหาพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการฝังกลบกากอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก ซึ่งมี 2 พื้นที่ด้วยกัน คือ

(1) พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการฝึกลบกากอุตสาหกรรมในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการฝึกลบกากอุตสาหกรรมในอำเภอสนามชัยเขตมีเนื้อที่ประมาณ 2,230 ไร่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน พื้นที่ราบ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนใหญ่ปลูกยูคาลิปตัส พื้นที่บางส่วน ยังอยู่ในระหว่างการเตรียมดินเพื่อการเพาะปลูก ทางเข้าพื้นที่เป็นถนนดินลูกรัง มีเส้นทางที่ค่อนข้างสะดวก 2 เส้นทาง โดยผ่านบ้านเฝ้าสวนประมาณ 3 - 4 หลังคาเรือน ห่างจากลำห้วยที่อยู่ใกล้พื้นที่มากที่สุดประมาณ 450 เมตร ซึ่งอยู่ห่างจากพื้นที่ไปทางทิศตะวันตก ห่างจากแหล่งน้ำที่อยู่ใกล้พื้นที่มากที่สุดประมาณ 870 เมตร ซึ่งอยู่ห่างจากพื้นที่ไปทางทิศเหนือ ห่างจากหมู่บ้านที่อยู่ใกล้พื้นที่มากที่สุด คือหมู่บ้านคอนน้อยประมาณ 350 เมตร ซึ่งอยู่ห่างจากพื้นที่ไปทางทิศตะวันตก

(2) พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการฝึกลบกากอุตสาหกรรมในอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการฝึกลบกากอุตสาหกรรมในอำเภอสอยดาวมีเนื้อที่ประมาณ 6,116 ไร่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนพื้นที่ราบ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนใหญ่ปลูกอ้อยและมันสำปะหลัง ทางเข้าพื้นที่เป็นถนนดิน ผ่านหมู่บ้านบ่อยาง ซึ่งมีการกระจายตัวของบ้านตามเส้นทางคมนาคม สำหรับเส้นทางที่เข้าพื้นที่มีจำนวนบ้านน้อยกว่า 5 หลังคาเรือน ห่างจากลำห้วยที่อยู่ใกล้พื้นที่มากที่สุดประมาณ 150 เมตร ซึ่งอยู่ห่างจากพื้นที่ไปทางทิศเหนือและทางทิศตะวันออก ห่างจากหมู่บ้านที่อยู่ใกล้พื้นที่มากที่สุด คือ หมู่บ้านบ่อยางประมาณ 200 เมตร ซึ่งอยู่ห่างจากพื้นที่ไปทางทิศตะวันตก (กรมทรัพยากรธรณี, 2545)

จ) การใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดินของภาคตะวันออกใน พ.ศ. 2529 - 2538 พบว่า ที่ดินถูกใช้ไปเพื่อการทำกิจกรรมประเภทต่างๆ มากขึ้น ทั้งการเกษตรและนอกการเกษตร ทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดน้อยลงเรื่อยๆ ในขณะที่พื้นที่การเกษตรมีการใช้เพิ่มขึ้นและลดลงสลับไปมา เมื่อเทียบกับการใช้พื้นที่นอกการเกษตรซึ่งไม่ได้จำแนกไว้ในที่นี้มีสัดส่วนที่สูงขึ้น แสดงถึงการขยายตัวของพื้นที่นอกการเกษตรอย่างเด่นชัด ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ที่ดินทั้ง 3 ประเภทหลักๆ พบว่า การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรมีสัดส่วนสูงสุด รองลงมา คือ พื้นที่ที่ไม่ได้จำแนก และพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.3 : การใช้ที่ดินของภาคตะวันออกใน พ.ศ. 2529 – 2538 จำแนกตามเนื้อที่ และสัดส่วน

พ.ศ.	เนื้อที่ (ไร่) ^{1, 2 และ 3}			สัดส่วน (%)		
	ป่าไม้	การเกษตร	ไม่ได้จำแนก	ป่าไม้	การเกษตร	ไม่ได้จำแนก
2529	4,991,867	10,673,569	7,148,627	21.88	46.79	31.33
2531	4,895,935	12,096,827	5,821,096	21.46	53.02	25.52
2534	4,807,155	10,956,975	5,966,793	22.12	50.42	27.46
2535	4,787,380	10,842,533	7,184,150	20.98	47.53	31.49
2536	4,771,202	10,716,819	7,326,042	20.91	46.97	32.11
2538	4,744,797	10,759,521	7,309,745	20.80	47.16	32.04

- ที่มา ¹: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2536
²: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2541
³: อัลฟารีเซิร์ช, 2545

ข) โครงสร้างพื้นฐาน

1) การคมนาคมขนส่งและการจราจร

ภาคตะวันออกเป็นภาคที่มีเส้นทางการคมนาคมติดต่อกันได้อย่างทั่วถึง ทำให้สามารถติดต่อกับพื้นที่ภายในระหว่างจังหวัดในภาค ระหว่างภาค และระหว่างประเทศ ได้โดยสะดวกทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

ก) ทางบก

เส้นทางการคมนาคมที่ใช้กันมาก ได้แก่ ทางถนน ซึ่งเป็นเส้นทางที่มีบทบาทสำคัญของภาค

(1) ทางถนน ประกอบด้วยถนนสายหลักดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 จากกรุงเทพมหานครถึงจังหวัดตราดผ่านจังหวัดชลบุรี ระยอง และจันทบุรี
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 จากอำเภอหินกอง ผ่านจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 จากบางนาผ่านบางปะกง เพื่อบรรจบกับทางหลวงหมายเลข 36 ที่ทางแยกคอกวัว เมืองพัทยา
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 จากพัทยาถึงระยอง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 317 จากจังหวัดสระแก้วถึงจังหวัดจันทบุรี เพื่อบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 319 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก ถึงทางแยกอำเภอพนมสารคาม เพื่อบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 331
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 จากจังหวัดชลบุรี ถึง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ซึ่งจะมาบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3

(2) ทางรถไฟ

การคมนาคมและขนส่งทางรถไฟในภาคตะวันออกนั้นเริ่มจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) ไปสุดปลายทางที่สถานีอรัญประเทศ เป็นสายหลัก นอกจากนี้ยังมีสายอื่นๆ ประกอบด้วย รางรถไฟสายศรีราชา - แหลมฉบัง รางรถไฟสายสัตหีบ - มาบตาพุด และรางรถไฟสายคลองสิบเก้า - แก่งคอย รวมถึงสถานีบรรจุและแยกสินค้ากล่องที่ลาดกระบัง (ICD)

สำหรับในอนาคตนั้น ทางการรถไฟแห่งประเทศไทยได้วางโครงการในเส้นทางต่างๆ ไว้ ได้แก่ รถไฟทางคู่ในเส้นทางรถไฟชานเมือง (หัวหมาก - ฉะเชิงเทรา) รถไฟทางคู่สายฉะเชิงเทรา - ศรีราชา และ ฉะเชิงเทรา - คลองสิบเก้า - แก่งคอย รถไฟมาบตาพุด - ระยอง และรถไฟสายท่าเรือแหลมฉบัง - ระยอง (ผ่านพื้นที่ตอนใน) ซึ่งปัจจุบันโครงการก่อสร้างทางคู่ในเส้นทางชายฝั่งทะเลตะวันออก ตอนฉะเชิงเทรา - ศรีราชา - แหลมฉบัง ระยะทาง 48 กิโลเมตร ได้รับการอนุมัติแล้วด้วยวงเงิน 6,681 ล้านบาท ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ.2547 - 2550) เพื่อรองรับรถไฟความเร็วสูง 160 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

นอกจากนี้ ยังมีโครงการก่อสร้างเพื่อขยายขีดความสามารถของสถานี ICD ลาดกระบัง ซึ่งเดิมถูกออกแบบให้รองรับปริมาณตู้คอนเทนเนอร์เพื่อเชื่อมต่อไปยังท่าเรือแหลมฉบังได้ประมาณ 400,000 TEUs / ปี แต่ที่ผ่านมามีปริมาณตู้คอนเทนเนอร์มาใช้บริการเพิ่มขึ้นทุกปีจนปัจจุบันมีประมาณ 900,000 TEUs / ปี ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลได้จำกัดปริมาณตู้คอนเทนเนอร์ที่ทำเรือกรุงเทพไว้ที่ 1,000,000 TEUs / ปี ทำให้ตู้คอนเทนเนอร์ส่วนเกินจากท่าเรือกรุงเทพเข้ามาที่ท่าเรือแหลมฉบังทั้งหมด จึงต้องขยายสถานี ICD ลาดกระบังควบคู่ไปกับการขยายตัวของท่าเรือแหลมฉบังซึ่งมีแนวโน้มตู้คอนเทนเนอร์เข้า - ออกเพิ่มสูงขึ้นทุกปี และโครงการก่อสร้างเพื่อขยายขีดความสามารถของสถานี ICD แห่งที่ 2 ที่ลาดกระบัง แม้ว่าโครงการนี้การรถไฟฯ ได้ศึกษาและออกแบบก่อสร้างไว้แล้วเมื่อ พ.ศ. 2542 แต่คณะรัฐมนตรีได้ขอให้มีการศึกษาถึงความเหมาะสมของโครงการขนส่งพร้อมระบบสาธารณูปโภคและความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมทั้งการสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการดำเนินการ เพื่อให้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนี้ก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้างต่อไป สำหรับในปัจจุบัน (พ.ศ. 2546) โครงการขยายสถานีรับ - ส่งตู้คอนเทนเนอร์ (ICD) แห่งที่ 2 ที่ลาดกระบัง ได้รับการอนุมัติแล้วด้วยวงเงิน 6,066 ล้านบาท ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2547 - 2551)

ในส่วนของพัฒนาระบบการขนส่งทางรถไฟเพื่อรองรับสนามบินสุวรรณภูมิ ทาง บทม. รับผิดชอบโครงการก่อสร้างอุโมงค์สถานีรถไฟใต้อาคารผู้โดยสารสนามบินสุวรรณภูมิ ภายในวงเงินไม่เกิน 680 ล้านบาท และออกแบบพร้อมก่อสร้างโครงการอุโมงค์รถไฟใต้ดินอาคารผู้โดยสาร ภายในวงเงิน 597.4 ล้านบาท ส่วนความรับผิดชอบของการรถไฟฯ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการศึกษา 2 โครงการได้แก่ การพิจารณา TOR และคัดเลือกบริษัทที่ปรึกษาในการออกแบบรายละเอียดการก่อสร้างทางรถไฟยกระดับช่วงบางซื่อ - สนามบินสุวรรณภูมิ วงเงิน 140 ล้านบาท และการจัดหาบริษัทที่ปรึกษาเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ Airport Link จากพญาไท - ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งคาดว่าจะศึกษาเสร็จสิ้นปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 นอกจากนี้ ทางรัฐได้ลงทุนสร้างเครือข่ายเชื่อมต่อพื้นที่ ICD ลาดกระบังกับท่าเรือแหลมฉบังและพื้นที่โดยรอบ รวมทั้งได้ก่อสร้างทางรถไฟเป็น 2 ราง ซึ่งมีสถานีที่ตั้งใกล้กับสนามบินสุวรรณภูมิด้วย (สธท. , 2546)

ข) ทางน้ำ

การคมนาคมทางน้ำประกอบด้วยท่าเรือที่สำคัญดังนี้

(1) ท่าเทียบเรือน้ำลึกแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี เป็นท่าเรือระหว่างประเทศ ซึ่งรับเรือขนาดไม่เกิน 33,000 ตันกรอสส์ มีศักยภาพสูงที่จะพัฒนาให้เป็นท่าเรือหลักของประเทศหรือประตูการค้าสู่นานาชาติในภูมิภาคต่างๆ ของโลก มีจำนวนท่าเรือตามสถานภาพปัจจุบันที่เปิดดำเนินการแล้วและตามโครงการที่กำหนดไว้รวม 17 ท่าเพื่อรองรับเรือบรรทุกสินค้าทั่วไป, สินค้าขนาดใหญ่ และตู้สินค้า

นอกจากนี้ ทางกระทรวงคมนาคมมีนโยบายที่จะพัฒนาให้ท่าเรือแหลมฉบังเป็นท่าเรือหลักของประเทศ และเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางทะเลในภูมิภาค พร้อมทั้งให้มีการพัฒนาเครือข่ายการขนส่งทางน้ำเพื่อเชื่อมต่อกับท่าเรือในภูมิภาคของท่าเรือในประเทศและต่างประเทศ และส่งเสริมให้เป็นที่ทันสมัย สามารถรองรับเรือ post panamax เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับสินค้าเข้า - ออก ที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งท่าเทียบเรือ C3 จะเริ่มให้บริการประมาณเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งจะช่วยให้ท่าเรือแหลมฉบังสามารถรองรับตู้สินค้าเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 6 แสน TEUs / ปี ส่วนท่าเทียบเรืออื่นๆ ทาง กทท. จะจัดหาเอกชนเข้ามาลงทุนก่อสร้างและประกอบการให้สอดคล้องกับปริมาณสินค้าที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตต่อไป

(2) ท่าเรืออุตสาหกรรมน้ำลึกมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นท่าเรือเฉพาะกิจและท่าเรือระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐได้กำหนดบทบาทที่จะให้บริการอุตสาหกรรมที่ผลิตขึ้นในบริเวณมาบตาพุด อยู่ในความรับผิดชอบของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ปัจจุบันใช้สำหรับเป็นท่าเทียบเรือเล็ก, ท่าเทียบเรือเอนกประสงค์, ท่าเทียบเรือสำหรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมี, ท่าเทียบเรือขนถ่ายสินค้าเหลว และท่าเรือสำหรับคลังก๊าซธรรมชาติ (LNG) ปิโตรเคมีและพลังงาน

(3) ท่าเรือสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รับเรือขนาดไม่เกิน 20,000 ตันกรอสส์ เดิมเคยให้บริการในเชิงพาณิชย์ระหว่างที่ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบังยังก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ ปัจจุบันใช้เป็นท่าเรือสำหรับทางด้านการทหารเท่านั้น

(4) ท่าเทียบเรือท่องเที่ยวพัทยา จังหวัดชลบุรี เป็นสะพานกว้าง 7 เมตร ยื่นออกไปในทะเล 300 เมตร

(5) ท่าเทียบเรือเกาะล้านเป็นท่าเทียบเรือท่องเที่ยวบริเวณหาดตาแหวนลักษณะเป็น jetty ท่าเทียบเรือคอนกรีตเสริมเหล็ก

(6) ท่าเรือเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี รับเรือสินค้าเทกองได้ไม่จำกัดจำนวน ระดับน้ำลึกของน้ำอยู่ระหว่าง 16-20 เมตร รับเรือขนาดไม่เกิน 130,000 ตันกรอสส์ เข้าทอดสมอเพื่อขนถ่ายสินค้าเกษตร

สำหรับชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยที่บริเวณอ่าวอุดม เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี และเกาะต่างๆ ที่อยู่ในเคียงจนถึงชายฝั่งทะเลทางคอนเหนือ มีพื้นที่ทั้งสิ้น 60 ตารางกิโลเมตร มีสภาพธรรมชาติเหมาะสมเป็นที่กำบังคลื่นลมได้ดี มีความลึกเฉลี่ย 20 เมตร จากระดับน้ำทะเลต่ำสุดแต่มีบริเวณที่เป็นที่ตื้นมีความลึก 16 เมตร ตรงใกล้เกาะนก ปัจจุบันมีการขนถ่ายสินค้าเกษตรและน้ำมันแต่บริเวณนี้ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นระเบียบ บริเวณที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาให้เป็นที่ท่าเรือพาณิชย์ที่สำคัญของประเทศต่อไปได้

กรมเจ้าท่าได้ทำโครงการศึกษาความเหมาะสม ทางด้านเศรษฐกิจ วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม และสำรวจออกแบบเพื่อขุดลอกร่องน้ำเกาะนำ จังหวัดชลบุรี เพื่อขุดลอกร่องน้ำให้มีขนาดความลึกมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกต่อเรือขนถ่ายน้ำมันและเรือขนถ่ายสินค้าขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายค่าขนส่งน้ำมัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนเพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ขณะนี้อยู่ระหว่างการคัดเลือกบริษัทวิศวกรที่ปรึกษา เพื่อทำการศึกษา และสำรวจออกแบบรายละเอียดก่อนขุดลอกต่อไป

ทั้งนี้ การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของไทยส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางทะเลประมาณร้อยละ 86 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับการขนส่งทางบกและทางอากาศที่มีสัดส่วนร้อยละ 4 และ 0.69 ตามลำดับ ดังนั้นการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบจะเน้นไปที่การขนส่งสินค้าในประเภทคอนเทนเนอร์เป็นสำคัญ ซึ่งท่าเรือหลักที่ใช้บริการอยู่มี 5 แห่ง คือ ท่าเรือกรุงเทพ ท่าเรือของเอกชน 2 แห่งแม่น้ำเจ้าพระยา (รวม 5 ท่า) ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือสงขลา และท่าเรือภูเก็ต โดยรัฐบาลมีนโยบายลดบทบาทการใช้ท่าเรือกรุงเทพและเพิ่มบทบาทการใช้ท่าเรือแหลมฉบังแทน

ค) ทางอากาศ

สำหรับการคมนาคมขนส่งทางอากาศนั้น ภาคตะวันออกประกอบด้วยสนามบินที่สำคัญ 2 คือ

(1) สนามบินอู่ตะเภา ตั้งอยู่ที่อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เป็นสนามบินขนาดใหญ่ มีขนาด 16,700 ไร่ หรือใหญ่กว่าสนามบินคอนเมือง 5 เท่า โดยกองทัพเรือเป็นผู้บริหารร่วมกับกรมการบินพาณิชย์ สามารถรับเครื่องบินพาณิชย์ขนาดใหญ่ได้ทุกประเภท ปัจจุบันใช้ประโยชน์เพื่อภารกิจด้านการทหาร, เป็นสนามบินสำรองของสนามบินคอนเมือง (Alternated Airport) ในกรณีที่ไม่สามารถใช้สนามบินคอนเมืองได้, ใช้ประโยชน์สำหรับเที่ยวบินเหมาลำของนักท่องเที่ยว (Chartered Flight), ใช้เป็นศูนย์ส่งออกผลไม้ภาคตะวันออก และการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ อีกมากมาย สำหรับสนามบินอู่ตะเภาอยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพเรือ ปัจจุบันกรมการพาณิชย์ได้ดำเนินการปรับปรุงขยายอาคารผู้โดยสารเพื่อใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

(2) สนามบินสุวรรณภูมิ (สนามบินหนองงูเห่า) ทางกระทรวงคมนาคมกำหนดให้โครงการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิเป็นโครงการเร่งด่วนที่ต้องเร่งรัดการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 และจะสามารถเปิดให้บริการได้ในวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2548 โดยคาดว่าจะสามารถรองรับผู้โดยสารได้ 45 ล้านคน / ปี และรองรับการขนส่งสินค้าทางอากาศได้ 1.6 ล้านตัน/ปี

2) การประปา

ในปีงบประมาณ 2539 พบว่า ภาคตะวันออกสามารถผลิตน้ำประปาได้ 114,909,946 ลูกบาศก์เมตรต่อปี และมีปริมาณการใช้รวมทั้งสิ้น 78,286,027 ลูกบาศก์เมตรต่อปี คิดเป็นร้อยละ เมื่อเทียบกับปริมาณที่ผลิตได้ นอกจากนี้ยังมีโครงการประปาต่างๆ ดังนี้ โครงการแก้ไขการขาดแคลนน้ในเมืองพัทยา, โครงการปรับปรุงขยายการประปาชลบุรี-บางปะกง, โครงการปรับปรุงขยายการประปาชลบุรี, โครงการปรับปรุงขยายการประปาสัตหีบ-บางเสร่, โครงการปรับปรุงขยายการประปาบ้านฉาง (มาบตาพุด), โครงการก่อสร้างปรับปรุงขยายระบบประปาระยอง (มาบข่า ระยะที่ 1), โครงการปรับปรุงขยายระบบประปาในจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น

นอกจากน้ำประปาแล้วยังมีโครงการที่เกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอีกมากมายในพื้นที่ภาคตะวันออก เนื่องจากภาคตะวันออกมีปัญหการขาดแคลนน้ ได้แก่ โครงการอ่างเก็บน้ำบางพระ, โครงการอ่างเก็บน้ำดอกกราย, โครงการอ่างเก็บน้ำหนองค้อ, โครงการอ่างเก็บน้ำมาบประชัน, โครงการอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล, โครงการอ่างเก็บน้ำหนองกลางคอง, โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยชากนอก, โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยขุนจิต, โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยสะพาน, โครงการอ่างเก็บน้ำคลองสี่ัค, โครงการอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่, โครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง, โครงการยกระดับ Spill Way อ่างเก็บน้ำดอกกราย, โครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลวง, โครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์, โครงการอ่างเก็บน้ำคลองสะพาน, โครงการอ่างเก็บน้ำคลองประแสร์, โครงการอ่างเก็บน้ำช่องมะเฟือง, โครงการท่อส่งน้ำดอกกราย-มาบตาพุด, โครงการท่อส่งน้ำหนองค้อ - แหลมฉบัง, โครงการท่อส่ง

น้ำแหลมฉบัง - พัทยา, โครงการท่อส่งน้ำมาบตาพุด - สัตหีบ, โครงการท่อส่งน้ำหนองปลาไหล - หนองค้อ, โครงการท่อส่งน้ำหนองค้อ-แหลมฉบัง-บางพระ, โครงการท่อส่งน้ำหนองปลาไหล - มาบตาพุด, โครงการท่อส่งน้ำหนองค้อ - แหลมฉบัง ระยะที่ 2, โครงการท่อส่งน้ำดิบในจังหวัดฉะเชิงเทรา, โครงการท่อส่งน้ำดิบพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี - จังหวัดสระแก้ว เป็นต้น ซึ่งเป็นโครงการที่เปิดดำเนินการแล้ว และกำลังจะเปิดดำเนินการในอนาคต

3) การไฟฟ้า

สำหรับการไฟฟ้านั้น พบว่า ในปีงบประมาณ 2539 ภาคตะวันออกมีโรงไฟฟ้า 79 แห่ง มีการใช้กระแสไฟฟ้าทั้งสิ้น 7,951,175 พันกิโลวัตต์ต่อชั่วโมง แบ่งเป็นการใช้ประเภทธุรกิจและอุตสาหกรรมร้อยละ 77.06 ที่อยู่อาศัย 15.74 และอื่นๆ 7.20 มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 810,804 ราย เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2538 จำนวน 54,989 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 7.27 โดยจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีการใช้กระแสไฟฟ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.08 ของการใช้กระแสไฟฟ้าทั้งภาค รองลงมาคือ จังหวัดระยอง ฉะเชิงเทรา ตราด จันทบุรี ปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว

ตารางที่ 3.4 : สถิติการไฟฟ้าในภาคตะวันออก ปีงบประมาณ 2527 - 2535

ปีงบประมาณ	กระแสไฟฟ้าเพื่อจำหน่าย (10 กิโลวัตต์ / กิโลเมตร)				จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)
	ที่อยู่อาศัย	ธุรกิจและอุตสาหกรรม	อื่นๆ	รวม	
2527	324,878	641,910	11,759	978,547	270,702
2528	351,698	807,396	31,363	1,190,457	303,571
2529	390,989	768,434	31,748	1,191,171	338,293
2530	381,476	961,021	80,132	1,422,629	373,168
2531	389,547	1,153,973	128,523	1,672,043	408,046
2532	458,832	1,361,003	157,705	1,977,540	448,908
2533	550,632	1,815,708	178,458	2,544,798	504,936
2534	640,737	2,331,264	188,255	3,160,256	504,936
2535	752,216	2,902,001	213,941	3,868,158	593,680

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536

4) การสื่อสารและโทรคมนาคม

ส่วนในการใช้โทรศัพท์ พบว่า ในปีงบประมาณ 2539 มีชุมสายโทรศัพท์ทั้งสิ้น 108 ชุมสาย มีจำนวนเลขหมายทั้งสิ้น 184,524 เลขหมาย คิดเป็นร้อยละ 7.41 ของจำนวนเลขหมายทั่วประเทศ จังหวัดชลบุรี มีเลขหมายมากที่สุด รองลงมา คือ จังหวัดระยอง ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ปราจีนบุรี นครนายก สระแก้ว และตราด นอกจากนี้ทั้งภาคยังมีที่ทำกรไปรษณีย์รวม 90 แห่งอีกด้วย

พื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลแสนสุขทั้งตำบล (15 หมู่บ้าน) ตำบลเหมืองบางสวน (หมู่ที่ 1 - 4) และตำบลห้วยกะปิ บางสวน (หมู่ที่ 5) รวมจำนวน 20 หมู่บ้าน

2.6) เทศบาลตำบลแหลมฉบัง

เทศบาลตำบลแหลมฉบังตั้งอยู่ในเขตอำเภอศรีราชา และอำเภอบางละมุง อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 125 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 109.65 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.5 ของพื้นที่จังหวัดชลบุรีด้วยการยกฐานะพื้นที่บางส่วนของสุขาภิบาลอ่าวอุดม (เดิม) อำเภอศรีราชา และพื้นที่บางส่วนของสุขาภิบาลบางละมุงอำเภอบางละมุง ขึ้นเป็นเขตเทศบาลในพื้นที่ของ 2 อำเภอ 5 ตำบล 24 หมู่บ้าน คือพื้นที่บางส่วนของสุขาภิบาลอ่าวอุดม (เดิม) มีพื้นที่จำนวน 72.56 ตารางกิโลเมตร รวม 4 ตำบล 19 หมู่บ้าน บางส่วนของสุขาภิบาลบางละมุงมีพื้นที่ประมาณ 16.03 ตารางกิโลเมตร และพื้นน้ำ (ทะเล) มีพื้นที่ประมาณ 21.06 ตารางกิโลเมตร ทางด้านตะวันตกของเขตเทศบาล

2.7) เทศบาลตำบลบ้านสวน

เทศบาลตำบลบ้านสวนตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 81 กิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุม 3 ตำบล รวมเป็นพื้นที่ประมาณ 19.5 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยตำบลบ้านสวน (ทั้งตำบลคือ 10 หมู่บ้าน) ตำบลหนองรี (หมู่ที่ 1 และ 3) และตำบลหนองข้างคอก (หมู่ที่ 1 และ 4)

2.8) เทศบาลตำบลคลองตำหรุ

เทศบาลตำบลคลองตำหรุอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 54 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 9.8 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่หมู่บ้านจำนวน 5 แห่ง คือ หมู่ที่ 2 และ 3 และบางส่วนของหมู่ที่ 1, 5 และ 6 ตำบลคลองตำหรุ

2.9) เทศบาลตำบลบางทราย

เทศบาลตำบลบางทรายตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทยด้านทิศเหนือของตัวจังหวัด ประมาณ 1 กิโลเมตร อยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 81 กิโลเมตร มีพื้นที่จำนวน 2.16 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 1 - 6 ของตำบลบางทราย ทิศตะวันตก

2.10) เทศบาลตำบลอ่างศิลา

เทศบาลตำบลอ่างศิลาคู่ก่อนไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอเมือง มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 18.60 ตารางกิโลเมตร

2.11) เทศบาลตำบลหนองตำลึง

เทศบาลตำบลหนองตำลึงตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 315 (ถนนสุขประยูร) ห่างจากตัวเมืองชลบุรีประมาณ 8 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอพานทองประมาณ 13 กิโลเมตร ประกอบด้วย 3 ตำบล 11 หมู่บ้าน คือ ตำบลหนองตำลึงจำนวน 6 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 1-3, 5-7) ตำบลหนองกะขะจำนวน 3 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 1 - 2 และ 4) และตำบลมาบโป่งจำนวน 2 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 6 - 7) มีพื้นที่ประมาณ 13.51 ตารางกิโลเมตร หรือ 8,443.75 ไร่

2.12) เทศบาลตำบลสัตหีบ

เทศบาลตำบลสัตหีบตั้งอยู่ทางตอนใต้ของตำบลสัตหีบ ห่างจากจังหวัดชลบุรีเป็นระยะทางประมาณ 84 กิโลเมตร ประกอบด้วย 2 ตำบล คือ ตำบลสัตหีบ (บางส่วนของหมู่ที่ 1 - 8) และตำบลพลูตาหลวง (บางส่วนของหมู่ที่ 7)

3.1.2 จังหวัดชลบุรีและชุมชนเมืองในจังหวัดชลบุรี

ก) ลักษณะที่ตั้งและอาณาเขต

1) จังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย หรือริมฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย ซึ่งถือเป็นจังหวัดหนึ่งในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีที่ตั้งอยู่ที่ประมาณละติจูดที่ 12 องศา 13 ลิปดา - 13 องศา 34 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 100 องศา 45 ลิปดา - 101 องศา 45 ลิปดาตะวันออก มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 สายบางนา - ตราด ประมาณ 81 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 4,363 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,726,875 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอบ้านฉาง และอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอสนมชัยเขต และกิ่งอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย

2) ชุมชนเมืองในจังหวัดชลบุรี

2.1) เทศบาลเมืองชลบุรี

เทศบาลเมืองชลบุรีตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย มีพื้นที่ประมาณ 4.57 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่บนบกประมาณ 3.5 ตารางกิโลเมตร ที่เหลือประมาณ 1.07 ตารางกิโลเมตรเป็นพื้นน้ำ โดยมีเขตการปกครองครอบคลุมพื้นที่ใน 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านโจด ตำบลมะขามหย่ง และตำบลบางปลาสร้อย

2.2) เทศบาลเมืองพนัสนิคม

เทศบาลเมืองพนัสนิคมตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 67 กิโลเมตร และห่างจากตัวเมืองชลบุรีประมาณ 22 กิโลเมตร และอยู่จากตัวเมืองฉะเชิงเทราประมาณ 28 กิโลเมตร

2.3) เทศบาลเมืองศรีราชา

เทศบาลเมืองศรีราชาอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 116 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 4.058 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นดินประมาณ 2.153 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นน้ำประมาณ 1.905 ตารางกิโลเมตร

2.4) เทศบาลเมืองบ้านบึง

เทศบาลเมืองบ้านบึงตั้งอยู่ในตำบลบ้านบึง อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 80 กิโลเมตร และห่างจากตัวเมืองชลบุรีประมาณ 15 กิโลเมตร

2.5) เทศบาลเมืองแสนสุข

เทศบาลเมืองแสนสุขเป็นเมืองชายฝั่งทะเลตะวันออกตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 74 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 20.268 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,668 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลแสนสุขทั้งตำบล (15 หมู่บ้าน) ตำบลเหมืองบางส่วน (หมู่ที่ 1 - 4) และตำบลห้วยกะปิบางส่วน (หมู่ที่ 5) รวมจำนวน 20 หมู่บ้าน

2.6) เทศบาลตำบลแหลมฉบัง

เทศบาลตำบลแหลมฉบังตั้งอยู่ในเขตอำเภอศรีราชา และอำเภอบางละมุง อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 125 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 109.65 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.5 ของพื้นที่จังหวัดชลบุรีด้วยการยกฐานะพื้นที่บางส่วนของสุขาภิบาลอ่าวอุดม (เดิม) อำเภอศรีราชา และพื้นที่บางส่วนของสุขาภิบาลบางละมุงอำเภอบางละมุง ขึ้นเป็นเขตเทศบาลในพื้นที่ของ 2 อำเภอ 5 ตำบล 24 หมู่บ้านคือพื้นที่บางส่วนของสุขาภิบาลอ่าวอุดม (เดิม) มีพื้นที่จำนวน 72.56 ตารางกิโลเมตร รวม 4 ตำบล 19 หมู่บ้าน บางส่วนของสุขาภิบาลบางละมุงมีพื้นที่ประมาณ 16.03 ตารางกิโลเมตร และพื้นน้ำ (ทะเล) มีพื้นที่ประมาณ 21.06 ตารางกิโลเมตร ทางด้านตะวันตกของเขตเทศบาล

2.7) เทศบาลตำบลบ้านสวน

เทศบาลตำบลบ้านสวนตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 81 กิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุม 3 ตำบล รวมเป็นพื้นที่ประมาณ 19.5 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยตำบลบ้านสวน (ทั้งตำบลคือ 10 หมู่บ้าน) ตำบลหนองรี (หมู่ที่ 1 และ 3) และตำบลหนองข้างคอก (หมู่ที่ 1 และ 4)

2.8) เทศบาลตำบลคลองตำหรุ

เทศบาลตำบลคลองตำหรุอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 54 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 9.8 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่หมู่บ้านจำนวน 5 แห่ง คือ หมู่ที่ 2 และ 3 และบางส่วนของหมู่ที่ 1, 5 และ 6 ตำบลคลองตำหรุ

2.9) เทศบาลตำบลบางทราย

เทศบาลตำบลบางทรายตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทยด้านทิศเหนือของตัวจังหวัด ประมาณ 1 กิโลเมตร อยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 81 กิโลเมตร มีพื้นที่จำนวน 2.16 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 1 - 6 ของตำบลบางทราย ทิศตะวันตก

2.10) เทศบาลตำบลอ่างศิลา

เทศบาลตำบลอ่างศิลายู่ก่อนไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอเมือง มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 18.60 ตารางกิโลเมตร

2.11) เทศบาลตำบลหนองคำลิ่ง

เทศบาลตำบลหนองคำลิ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 315 (ถนนสุขประยูร) ห่างจากตัวเมืองชลบุรีประมาณ 8 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอพานทองประมาณ 13 กิโลเมตร ประกอบด้วย 3 ตำบล 11 หมู่บ้าน คือ ตำบลหนองคำลิ่งจำนวน 6 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 1-3, 5-7) ตำบลหนองกะจะจำนวน 3 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 1 - 2 และ 4) และตำบลมาบโป่งจำนวน 2 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 6 - 7) มีพื้นที่ประมาณ 13.51 ตารางกิโลเมตร หรือ 8,443.75 ไร่

2.12) เทศบาลตำบลสัตหีบ

เทศบาลตำบลสัตหีบตั้งอยู่ทางตอนใต้ของตำบลสัตหีบ ห่างจากจังหวัดชลบุรีเป็นระยะทางประมาณ 84 กิโลเมตร ประกอบด้วย 2 ตำบล คือ ตำบลสัตหีบ (บางส่วนของหมู่ที่ 1 - 8) และตำบลพลูตาหลวง (บางส่วนของหมู่ที่ 7)

2.13) เทศบาลตำบลนาจอมเทียน

เทศบาลตำบลนาจอมเทียนตั้งอยู่ในเขตอำเภอสัตหีบ เป็นหนึ่งในเทศบาลของอำเภอสัตหีบ ตั้งอยู่ตรงชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทาง 155 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดชลบุรีเป็นระยะทางประมาณ 68 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 12 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ตำบลนาจอมเทียนในหมู่ที่ 4 และบางส่วนของหมู่ที่ 1 – 3 และ 8 - 9

2.14) เทศบาลตำบลบางละมุง

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเทศบาลเป็นพื้นที่ราบ พื้นดินเป็นดินร่วนปนทราย และเป็นพื้นที่ ชายฝั่งทะเล มีชายฝั่งทะเลอยู่ทางด้านทิศตะวันตก ซึ่งติดกับอ่าวไทย มีที่ราบบริเวณชายฝั่งทะเลเป็นบริเวณกว้าง เทศบาลตำบลบางละมุง ไม่มีบริเวณพื้นที่เป็นภูเขา ไม่มีลำน้ำ ลำห้วยที่สำคัญไหลผ่าน จะมีเพียงลำห้วยและบึง เล็กๆ เท่านั้น และเนื่องจากทิศตะวันตกจรดอ่าวไทย ทำให้ภูมิอากาศในฤดูร้อนไม่ร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศไม่แห้ง แล้งมากนัก

2.15) เทศบาลตำบลอ่าวอุดม

เทศบาลตำบลอ่าวอุดมตั้งอยู่ทางชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทยในเขตอำเภอศรีราชา เป็น 1 ใน 4 เทศบาลของอำเภอศรีราชา อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 111 กิโลเมตร และอยู่ห่างจาก จังหวัดชลบุรีเป็นระยะทางประมาณ 24 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 306.448 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม พื้นที่ 5 ตำบล คือ ตำบลสุรศักดิ์ (หมู่ 1, 2, 4 – 8, 10 และบางส่วนของ 3 และ 9) ตำบลบึง (หมู่ 2-4, 6-8 และ บางส่วนของ 1, 5 และ 9) ตำบลหนองขาม (ทั้งตำบล คือ หมู่ 1 - 11) ตำบลบ่อวิน (หมู่ 1,2,5,8 และบางส่วนของ 3 และ 6) และตำบลเขาคันทรง (หมู่ 1 – 3, 6 และบางส่วนของ 10)

2.16) เทศบาลตำบลบางพระ

เทศบาลตำบลบางพระตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา ห่างจากจังหวัดเป็น ระยะทางประมาณ 17 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) หลักกิโลเมตรที่ 111 - 112 มี พื้นที่ประมาณ 7.5 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมหมู่ที่ 1 และ 3 และหมู่ที่ 2, 4, 6 และ 9 - 10 (บางส่วน และบางส่วน เป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ)

2.17) เทศบาลตำบลห้วยใหญ่

เทศบาลตำบลห้วยใหญ่ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของอำเภอบางละมุง โดยมีระยะห่างจากอำเภอ เมือง และอำเภอบางละมุงตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นระยะทางประมาณ 6 และ 15 กิโลเมตร ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ประมาณ 96.5 ตารางกิโลเมตร

2.18) เทศบาลตำบลพานทอง

เทศบาลตำบลพานทองตั้งอยู่ในตำบลพานทอง อำเภอพานทอง และอยู่ทางทิศตะวันออกของ จังหวัดมีระยะทางห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 23 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 68 กิโลเมตร มีพื้นที่ รวมประมาณ 2.83 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่จำนวน 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 4, 6 และบางส่วนของหมู่ที่ 2 -3, 7 - 8 และ 10 ตำบลพานทอง

2.19) เทศบาลตำบลท่าบุญมี

เทศบาลตำบลท่าบุญมีตั้งอยู่ในเขตกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ อยู่ห่างจากอำเภอพนัสนิคมเป็น ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร ตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3246 (สายเกาะโพธิ์ - พนัสนิคม) มีพื้นที่รวม

ทั้งสิ้นประมาณ 3,556 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่ที่ 4 และพื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 1, 2, 5, 10 และ 12 ตำบลท่าบุญมี

2.20) เทศบาลตำบลบ่อทอง

เทศบาลตำบลบ่อทองตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด มีระยะทางห่างจากตัวจังหวัด ประมาณ 60 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 126 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 8,176 ตาราง กิโลเมตร หรือ 5,110 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของบ้านอมพนม หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง และพื้นที่ บางส่วนของบ้านคลองหลวง หมู่ที่ 6 ตำบลวัดสุวรรณ อำเภอบ่อทอง

2.21) เทศบาลตำบลห้วยกุญแจ

เทศบาลตำบลห้วยกุญแจตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดชลบุรี ซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัดชลบุรี ประมาณ 30 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านบึงประมาณ 11 กิโลเมตร หรือไปตามเส้นทางสายชลบุรี - แกลง มีเนื้อที่เพียง 1.2 ตารางกิโลเมตร โดยประมาณ จึงมีเขตการปกครองเพียง 1 หมู่บ้านเท่านั้น คือ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองกิว และมีอาณาเขตโดยรอบติดต่อกับเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิว

2.22) เทศบาลตำบลบางเสร่

เทศบาลตำบลบางเสร่ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของอำเภอสัตหีบ ห่างจากที่ว่าการอำเภอสัตหีบ ประมาณ 13 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 7.87 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,918 ไร่

2.23) เทศบาลตำบลเกาะจันทร์

เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอพนัสนิคม ครอบคลุมพื้นที่ บางส่วนของตำบลเกาะจันทร์ คือ พื้นที่หมู่ที่ 1 และ 14 (บางส่วน) มีพื้นที่ประมาณ 9.48 ตารางกิโลเมตร

2.24) เทศบาลตำบลเกาะสีชัง

เทศบาลตำบลเกาะสีชังมีพื้นที่ทั้งหมดอยู่บนเกาะสีชัง โดยเกาะสีชังตั้งอยู่บริเวณก้นอ่าวไทย ตรงข้ามกับอำเภอศรีราชาห่างกันประมาณ 12 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 117 กิโลเมตร มีพื้นที่ ประมาณ 7.9 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 1 - 6 ตำบลท่าเตววงษ์ อำเภอเกาะสีชัง

2.25) เทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว

เทศบาลตำบลหนองไผ่แก้วตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านบึง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 32 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 97 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 11,692 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,307.5 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 2 และ 5 ตำบลหนองไผ่แก้ว และพื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 4 ตำบลคลองกิว

2.26) เทศบาลตำบลหนองใหญ่

เทศบาลตำบลหนองใหญ่ตั้งอยู่กลางอำเภอหนองใหญ่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเป็นระยะทาง ประมาณ 1.2 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 108 ตารางกิโลเมตร หรือ 67,500 ไร่

2.27) เมืองพัทยา

เมืองพัทยาคตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอบางละมุง ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ไปตาม ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นระยะทางประมาณ 150 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 208.1 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นพื้นดินประมาณ 53.44 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่น้ำประมาณ 154.66 ตารางกิโลเมตร โดยเป็นพื้นที่เกาะล้าน 4.07 ตารางกิโลเมตร และมีแนวชายหาดยาวประมาณ 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุม 4 ตำบล คือ ตำบลนาเกลือ (หมู่ที่ 1 - 7) ตำบลหนองปรือ (หมู่ที่ 5 - 6 และ 9 - 13) ตำบลห้วยใหญ่ (หมู่ที่ 4) และ ตำบลหนองปลาไหล (หมู่ที่ 6 - 8)

ข) หน่วยการปกครอง

ใน พ.ศ. 2544 จังหวัดชลบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 75 ตำบล 558 หมู่บ้าน ประกอบด้วยอำเภอและกิ่งอำเภอดังนี้ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอบางละมุง อำเภอบ้านบึงอำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอศรีราชา อำเภอสัตหีบ อำเภอหนองใหญ่, อำเภอบ่อทอง อำเภอเกาะสีชัง และกิ่งอำเภอเกาะจันทร์

สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 75 แห่ง มีเทศบาลทั้งหมด 26 เทศบาล โดยแบ่งเป็น เทศบาลเมือง 3 แห่ง และ เทศบาลตำบล 23 แห่ง และเมืองพัทยา 1 แห่ง หรือเท่ากับมีชุมชนเมืองทั้งหมด 27 แห่ง

ค) ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชลบุรี มีทั้งพื้นที่ที่เป็นภูเขา พื้นที่ราบลุ่ม และที่ราบคดชายฝั่งทะเล รวมทั้งเกาะน้อยใหญ่อีกมากมาย ลักษณะภูมิประเทศของชลบุรีสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1) พื้นที่ส่วนที่เป็นภูเขา จะอยู่เกือบกึ่งกลางของจังหวัด เป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปยังตะวันออกเฉียงใต้ โดยเขตที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 200 เมตร ขึ้นไปจะอยู่ด้านตะวันออกของจังหวัด ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ในด้านที่ติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และ จันทบุรี

2) พื้นที่ส่วนที่เป็นที่ราบลุ่ม จะอยู่ตอนบนของจังหวัดในเขตอำเภอพานทอง อำเภอพนัสนิคม และแนวกึ่งกลางของด้านตะวันตก ส่วนที่ติดทะเลอยู่ทางด้านทิศตะวันตกจังหวัดชลบุรี ตั้งแต่อำเภอเมืองจนถึงอำเภอสัตหีบ ซึ่งมีความยาวประมาณ 160 กิโลเมตร จะประกอบด้วยที่ราบแคบๆ ตามชายฝั่งทะเลที่มีภูเขาเล็ก ๆ สลับอยู่บางตอน ชายฝั่งทะเลบางแห่งมีลักษณะเว้าแหว่ง และเป็นที่ลุ่มตื้นน้ำทะเลท่วมถึงมีป่าชายเลน หรือโก่งกางขึ้นตั้งแต่ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ถัดลงไปอำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ มีหาดทรายสวยงามหลายแห่ง ซึ่งถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

3) พื้นที่ส่วนที่เป็นเกาะ อยู่ห่างจากชายฝั่งทะเลไปประมาณ 10 กิโลเมตร ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ที่เป็นเกาะเล็ก และเกาะใหญ่ประมาณ 46 เกาะ เกาะที่สำคัญที่สุด คือ เกาะสีชัง และมีฐานะเป็นอำเภอ นอกจากนี้ยังมีเกาะแสมสาร เกาะล้าน เกาะครก เกาะสาก และ เกาะไผ่ เป็นที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวและพักผ่อน

ง) สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

1) แหล่งน้ำ

(ก) น้ำอุปโภคบริโภค

ปี 2541 จังหวัดชลบุรีมีประชากรในเขตเมือง 568,488 คน และในเขตชนบท 491,736 คน มีความต้องการน้ำกินน้ำใช้ในเขตเมืองและชนบทประมาณ 116,540,040 ลิตร และ 24,586,800 ลิตร ตามลำดับ

(ข) น้ำเพื่อการเกษตร

แหล่งน้ำที่ประชาชนชาวจังหวัดชลบุรีใช้เพื่อการเกษตร ประกอบด้วย บ่อบาดาลส่วนตัว 659 บ่อ บ่อบาดาลสาธารณะ 467 บ่อ (จากข้อมูล กชช.2 ค ปี 2539) และบ่อที่มีเครื่องสูบน้ำ 39 แห่ง สระ 2,604 แห่ง ฝายส่วนตัว 21 แห่ง และคลองชลประทานส่งน้ำ 47 แห่ง ซึ่งประชาชนมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเหล่านี้ในฤดูแล้ง 4,677 ครัวเรือน ในพื้นที่ 251,578 ไร่ (จากข้อมูลแหล่งน้ำระดับหมู่บ้านปี 2535 กองประสานการพัฒนาชนบท สศช.)

2) ป่าไม้

ในปี 2528 จังหวัดชลบุรีมีเนื้อที่ป่าไม้ 161,250 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 5.91 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด เนื้อที่ป่ายังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ถูกทำลายไปน้อยมาก โดยมีเนื้อที่เหลืออยู่ 151,875 ไร่ ในปี 2538 หรือประมาณร้อยละ 5.57 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด ในปี 2541 มีป่าสงวนแห่งชาติ 9 ป่า มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 2 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 2 แห่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำบางพระ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน

3) แร่ธาตุ

ในปี 2541 จังหวัดชลบุรี มีเหมืองแร่ที่มีสัมปทานและเปิดทำการแล้ว 21 แห่ง คนงาน 126 คน และมีรายได้จากค่าภาคหลวงแร่ และค่าธรรมเนียมแร่รวม จำนวน 9,177,204.75 บาท ลดลงจากปี 2540 จำนวน 2,233,448.73 บาท หรือ คิดเป็นร้อยละ 19.57 แร่ธาตุที่สำคัญคือ หินปูนที่ใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ปี 2541 ผลิตได้ 2,408,479 เมตริกตัน มูลค่า 168.59 ล้านบาท

จ) การใช้ที่ดิน

1) สภาพทั่วไป

จังหวัดชลบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 2,726,875 ไร่ จากข้อมูลปี 2538 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร 1,407,607 ไร่ (ร้อยละ 51.62) พื้นที่ป่าไม้ (ที่มีสภาพเป็นป่า) 151,602 ไร่ (ร้อยละ 5.56) ที่เหลือเป็นพื้นที่ไม่ได้จำแนก 1,167,666 ไร่ (ร้อยละ 42.82)

นอกจากนี้ ในช่วง พ.ศ. 2529 – 2535 พบว่า พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม เมืองและพาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัยผสมเกษตรกรรม ส่วนพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ลดลง ได้แก่ พื้นที่ป่าชายเลน เกษตรกรรม นาทุ่ง นาเกลือ แหล่งน้ำ สถานที่พักผ่อน ที่รกร้าง และป่าไม้พุ่มเตี้ย และพบว่าชุมชนในจังหวัดชลบุรีมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น กล่าวคือใน พ.ศ. 2529 พ.ศ. 2532 และ พ.ศ. 2535 มีพื้นที่ชุมชนเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2526 คิดเป็นร้อยละ 15.83 22.10 และ 29.26 ตามลำดับ (ภัทรพร สร้อยทอง, 2541)

2) การถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดินทางการเกษตรนั้น ส่วนใหญ่พื้นที่ที่เกษตรกรเป็นของเกษตรกรเอง 1,029,569 ไร่ (ร้อยละ 73.14) และยังเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองโดยสมบูรณ์ (ไม่ได้จำนอง/ขายฝาก) 960,367 ไร่ (ร้อยละ 68.23) ได้จำนอง/ขายฝากไว้แล้ว 69,202 ไร่ (ร้อยละ 4.92) ที่เหลือเป็นพื้นที่ของคนอื่น 378,038 ไร่ (ร้อยละ 26.86) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่าผู้อื่น 353,390 ไร่ (ร้อยละ 25.11)

ส่วนการออกเอกสารสิทธิ์ปี 2542 มีพื้นที่ออกเอกสารสิทธิ์แล้ว 1,569,753 ไร่ (ร้อยละ 57.57 ของพื้นที่จังหวัด) เป็นเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด 1,139,290 ไร่ (ร้อยละ 72.58) และเป็นเอกสารสิทธิ์อื่น (น.ส.3 ก, น.ส.3 และใบจอง) 430,463 ไร่ (ร้อยละ 27.42) (ข้อมูล ณ เดือน มิถุนายน 2542)

ข) โครงสร้างพื้นฐาน

1) การคมนาคมขนส่งระดับจังหวัด

(1) ทางบก

การคมนาคมทางบกประกอบด้วยการคมนาคมทางรถยนต์และทางรถไฟ โดยการคมนาคมทางรถยนต์นั้นประกอบไปด้วยถนนสายสำคัญคือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) จากกรุงเทพฯ สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ผ่านอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอสัตหีบ อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ ไปจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด, ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 36 จากอำเภอบางละมุง ไปจังหวัดระยอง, ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3135 (นาเกลือ - พัทยาใต้) ระหว่างตำบลนาเกลือและพัทยาใต้, ทางหลวงหมายเลข 3136 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 เข้าสู่พัทยาเหนือ ระยะทาง 1.982 กิโลเมตร, ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3240 ระยะทาง 17 กิโลเมตร เป็นทางแยกจากทางหลวงหมายเลข 3 ที่อำเภอบางละมุง เขาไม้แก้ว ตัดทางหมายเลข 36 มาบรรจบกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข 331 และทางหลวงพิเศษหมายเลข 36 จากกรุงเทพฯ - ชลบุรี ส่วนการคมนาคมด้วยทางรถไฟนั้น คือ สายฉะเชิงเทรา - สัตหีบ

(2) ทางน้ำ

การคมนาคมทางน้ำนั้นประกอบด้วยเรือท่องเที่ยวระหว่างเกาะต่างๆ กับเมืองพัทยาและจังหวัดใกล้เคียง โดยมีท่าเทียบเรือพัทยาศึกษาได้บริการนักท่องเที่ยว

(3) ทางอากาศ

การคมนาคมทางอากาศในเขตเมืองพัทยานั้นคือสนามบินอู่ตะเภา ซึ่งเป็นสนามบินพาณิชย์ตั้งอยู่ที่อำเภอสัตหีบ แต่เป็นสนามบินที่ไม่ได้รับความนิยมมากนัก

2) การประปา

จังหวัดชลบุรีมีจำนวนหมู่บ้านที่มีน้ำประปาใช้ 147 หมู่บ้าน ไม่มีน้ำประปาใช้ 392 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 27.3, 72.7 ของหมู่บ้านทั้งหมด ตามลำดับ (จากข้อมูล กชช.2ค ปี 2539) ประปาในเขตเมือง (ฝ่ายประมวลข้อมูล รายงานและประเมินผล การประปาส่วนภูมิภาค) ปี 2541 จังหวัดชลบุรี มีจำนวนที่ทำการประปา 5 แห่ง ซึ่งจำหน่ายน้ำในเขตเทศบาล 19 เขต จำนวนประชากร 412,702 คน มีผู้ใช้น้ำ 113,206 ราย ปริมาณน้ำผลิต 62,935,176 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำจำหน่าย 45,715,351 ลูกบาศก์เมตร และปริมาณน้ำสูญเสีย ร้อยละ 27.36

3) การไฟฟ้า

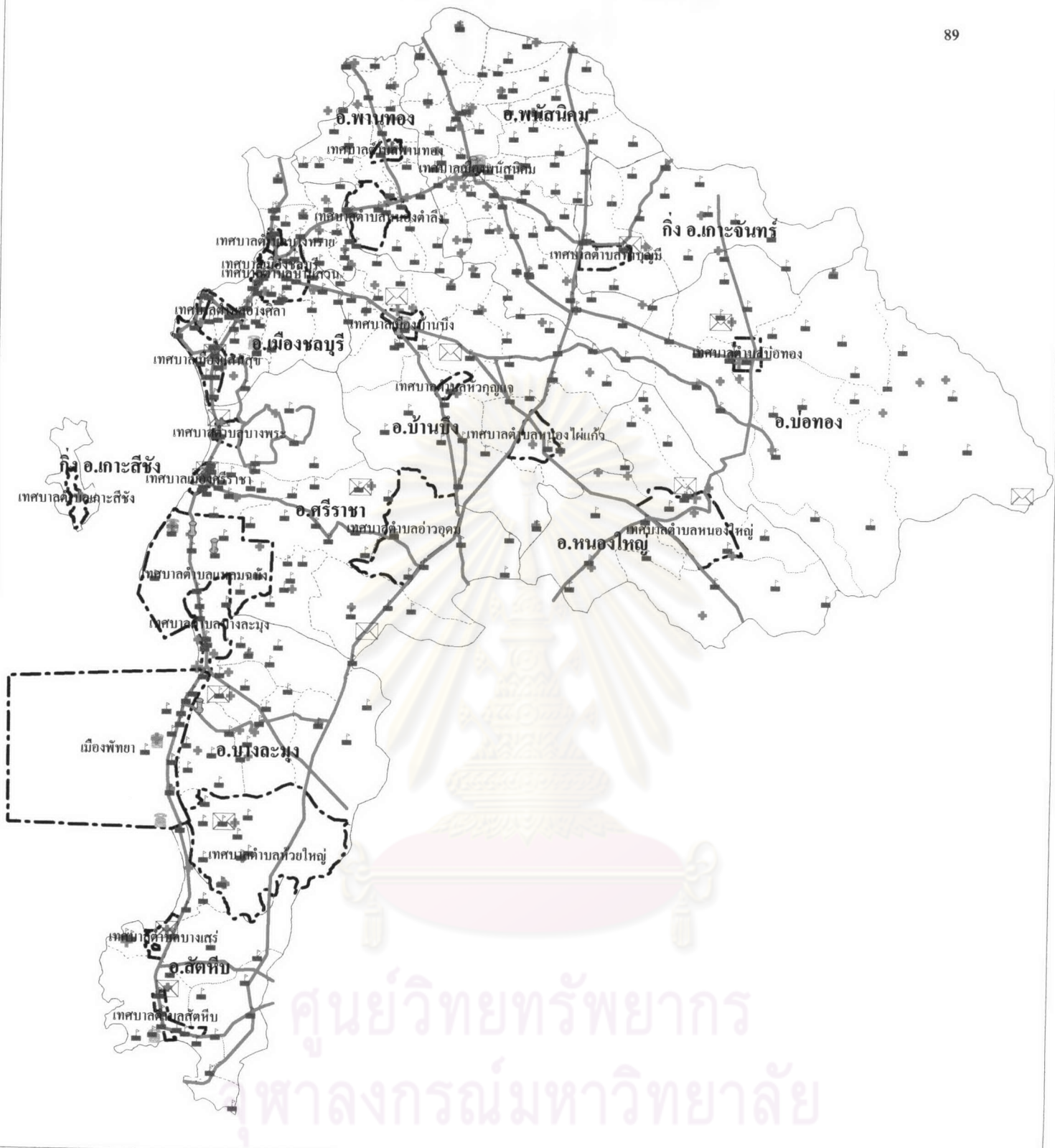
จังหวัดชลบุรีมีจำนวนการไฟฟ้าทั้งหมด 16 แห่ง กระแสไฟฟ้าที่ใช้ทั้งสิ้น 3,696,903,609 หน่วย และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 279,242 ราย

4) การสื่อสารและโทรคมนาคม

จังหวัดชลบุรีในปี 2541 มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ทั้งสิ้น 117,060 เลขหมาย เป็นเลขหมายที่มีผู้เช่า 85,263 เลขหมาย ในจำนวนนี้บ้านเป็นประเภทของผู้เช่าที่เช่าเลขหมายมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ธุรกิจ ราชการ สาธารณะ และ ท.ศ.ท. ตามลำดับ และจำนวนเลขหมายที่มีผู้เช่าต่อประชากรพันคน คิดเป็นอัตราส่วน 80.94

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.6 : ที่ตั้งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในและนอกเขตชุมชนเมืองจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์			บทบาทของชุมชนเมืองในการรองรับแรงงานภาคอุตสาหกรรม ในจังหวัดชลบุรี โดย นางสาว อรุมา ตันตสุริยานนท์
<ul style="list-style-type: none"> เขตเทศบาล เขตตำบล ทางหลวงแผ่นดิน สถานศึกษา สถานพยาบาล ที่ทำการไปรษณีย์ ที่ทำการประปา สำนักงานบริการโทรศัพท์ 			
			<p>0 1.5 3 กิโลเมตร</p> <p>N</p>

ตารางที่ 3.5 : บริการโทรศัพท์ในจังหวัด ปี 2534 - 2541

	จำนวน เลขหมายที่มี	จำนวนหมายเลขที่มีผู้ใช้					
		รวม	ราชการ	บ้าน	ธุรกิจ	ท.ศ.ท.	สาธารณะ
2534	47,792	36,398	1,083	22,184	12,517	311	303
2535	63,408	46,136	1,229	29,554	14,606	323	423
2536	80,816	59,332	1,351	39,226	17,755	391	609
2537	89,904	76,447	1,635	52,649	20,840	492	831
2538	89,904	78,888	1,785	58,575	21,910	563	1,055
2539	90,288	80,056	2,084	53,431	22,620	550	1,371
2540	80,048	76,455	2,122	51,406	20,731	570	1,626
2541	117060	85263	2442	56665	23235	718	2203

ที่มา : กองสถิติและรายงาน องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

3.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ในการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรีและพื้นที่เกี่ยวเนื่องส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมและวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรี, อนุภาคชายฝั่งทะเลตะวันออก ภาคตะวันออก และประเทศไทย โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรีใช้ข้อมูลตั้งแต่ พ.ศ. 2513 - 2544 (ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 - แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8) มาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นพัฒนาการทางด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรีจากอดีตตั้งแต่เริ่มมีการจดทะเบียนจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้น, การมีนโยบายและแผนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2544) ส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของอนุภาคชายฝั่งทะเลตะวันออก, ภาคตะวันออก และประเทศไทยใช้ข้อมูลตั้งแต่ พ.ศ. 2534 - 2544 (ตั้งแต่ท้ายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 - ท้ายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8) มาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นพัฒนาการทางด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมจากอดีตหลังจากที่มีนโยบายการกระจายความเจริญและอื่นๆ มายังพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งเพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ด้วย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ในการศึกษาส่วนนี้ประกอบด้วยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของประเทศไทย, ภาคตะวันออก, อนุภาคชายฝั่งทะเลตะวันออก และจังหวัดชลบุรี ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

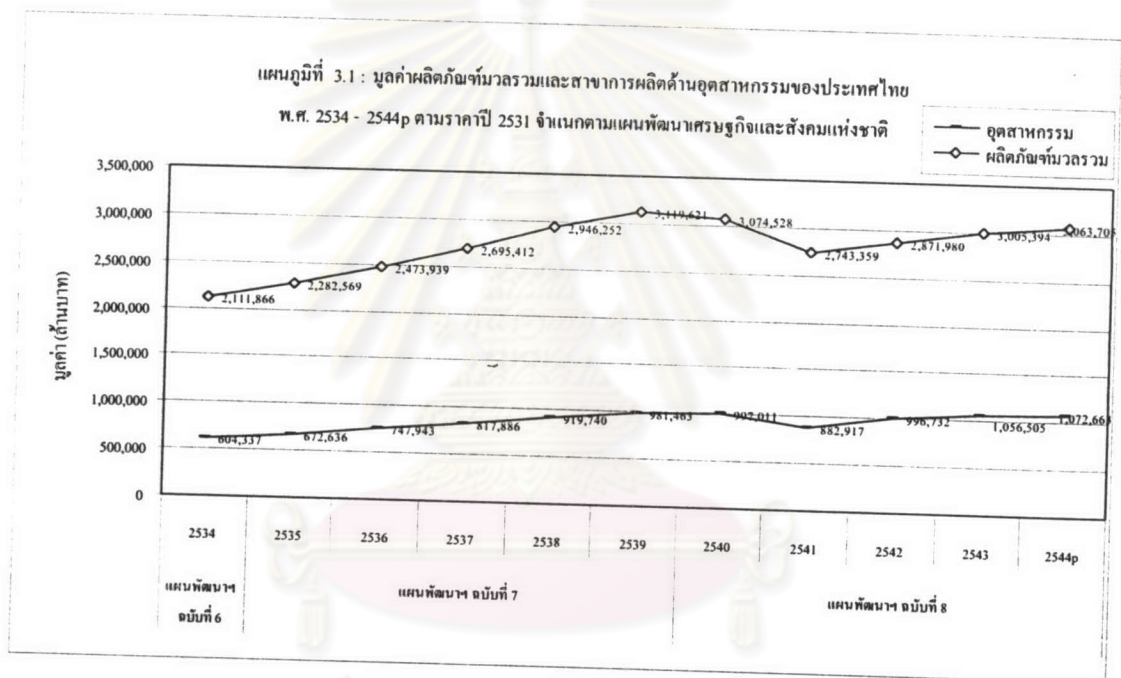
3.2.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของประเทศไทย

จากตารางที่ 3.6 พบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 - 2544 ประเทศไทยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2534 ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 2,111,866 ล้านบาท เป็น 3,063,705 ล้านบาทโดยประมาณใน

พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 951,839 ล้านบาท หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 86,530.81 ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาปี 2531 โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 2,762,602.3 ล้านบาท

ส่วนมูลค่าสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2534 ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 604,337 ล้านบาท เป็น 1,072,663 ล้านบาทโดยประมาณใน พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 468,326 ล้านบาท หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 42,575.1 ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาปี 2531 โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 886,348.6 ล้านบาท

จากแผนภูมิที่ 3.1 จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นตามลำดับจาก พ.ศ. 2534 - 2540 และ พ.ศ. 2542 - 2544 เว้นใน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นช่วงวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้มูลค่าลดลงระยะหนึ่งเท่านั้น

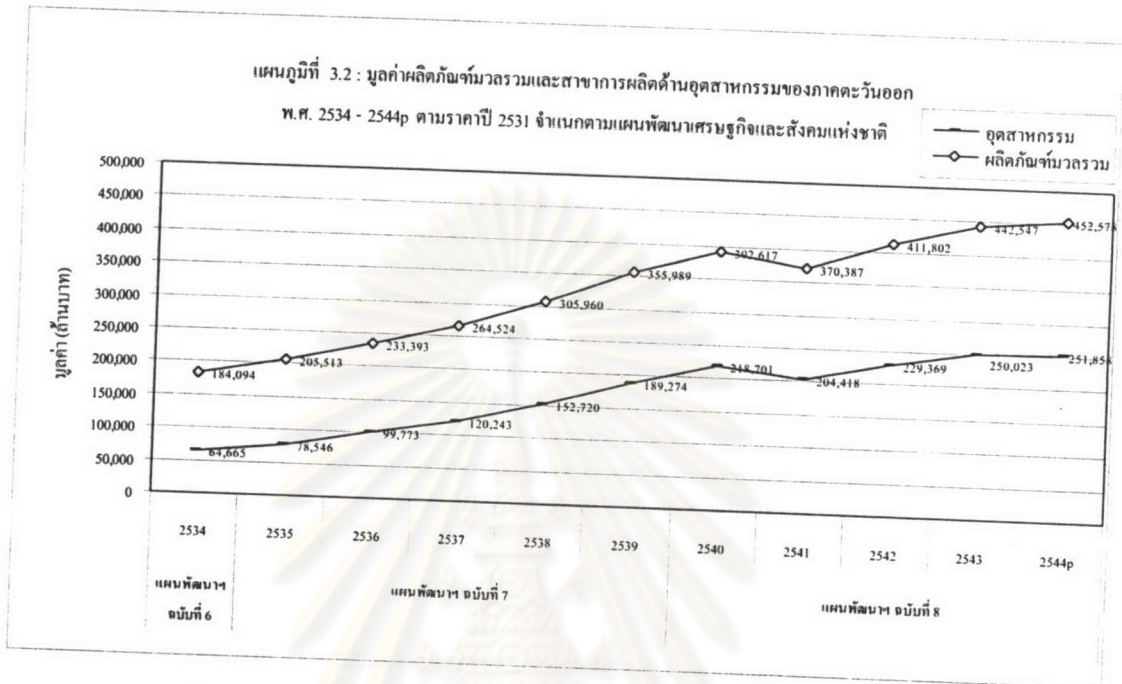
3.2.2 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของภาคตะวันออก

จากตารางที่ 3.6 พบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 - 2544 ภาคตะวันออกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2534 ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 184,094 ล้านบาท เป็น 452,578 ล้านบาทโดยประมาณใน พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 268,484 ล้านบาท หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 24,407.64 ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาปี 2531 โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 329,036.5 ล้านบาท

ส่วนมูลค่าสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2534 ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 64,664.7 ล้านบาท เป็น 251,858 ล้านบาทโดยประมาณใน พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 187,193.3 ล้านบาท หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 17,017.57 ล้านบาท และมีมูลค่าสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 169,053.6 ล้านบาท

จากแผนภูมิที่ 3.2 จะเห็นว่าภาคตะวันออกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นตามลำดับจาก พ.ศ. 2534 - 2540 และ พ.ศ. 2542 - 2544 เว้นใน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นช่วงวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้มูลค่าลดลงระยะหนึ่งเท่านั้น

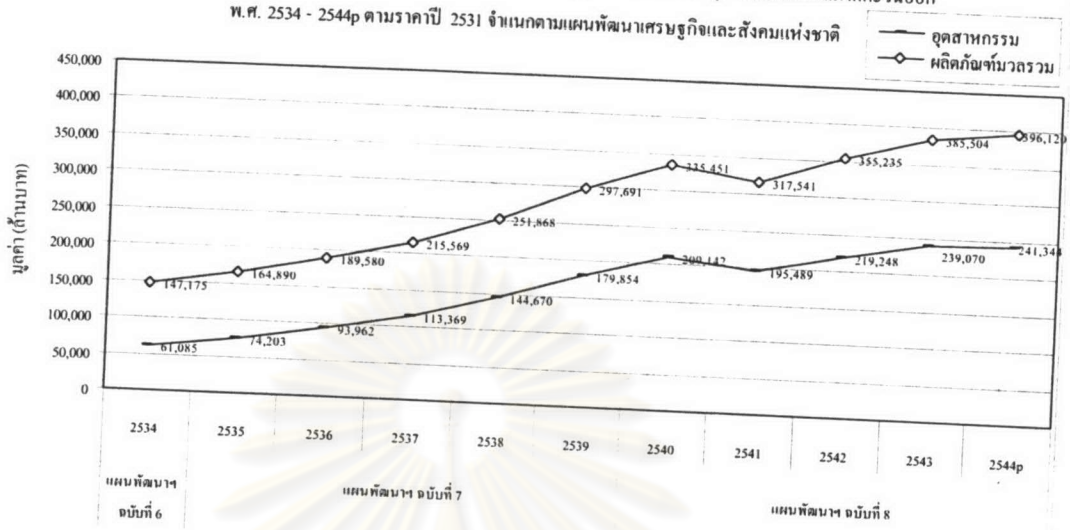
3.2.3 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของอนุภาคชายฝั่งทะเลตะวันออก

จากตารางที่ 3.6 พบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 - 2544 อนุภาคชายฝั่งทะเลตะวันออกมีผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2534 ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 147,175.3 ล้านบาท เป็น 396,119.9 ล้านบาทโดยประมาณใน พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 248,944.6 ล้านบาท หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 22,631.33 ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาปี 2531 โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 277,874.9 ล้านบาท

ส่วนมูลค่าสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2534 ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 61,085.0 ล้านบาท เป็น 241,344.0 ล้านบาทโดยประมาณใน พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 180,259 ล้านบาท หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 16,387.18 ล้านบาท และมีมูลค่าสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 161,039.7 ล้านบาท

จากแผนภูมิที่ 3.3 จะเห็นว่าอนุภาคชายฝั่งทะเลตะวันออกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นตามลำดับจาก พ.ศ. 2534 - 2540 และ พ.ศ. 2542 - 2544 เว้นใน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นช่วงวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้มูลค่าลดลงระยะหนึ่งเท่านั้น

แผนภูมิที่ 3.3 : มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของอนุภาคชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก พ.ศ. 2534 - 2544p ตามราคาปี 2531 จำแนกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.2.4 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของอนุภาคชายฝั่งทะเลตะวันออก

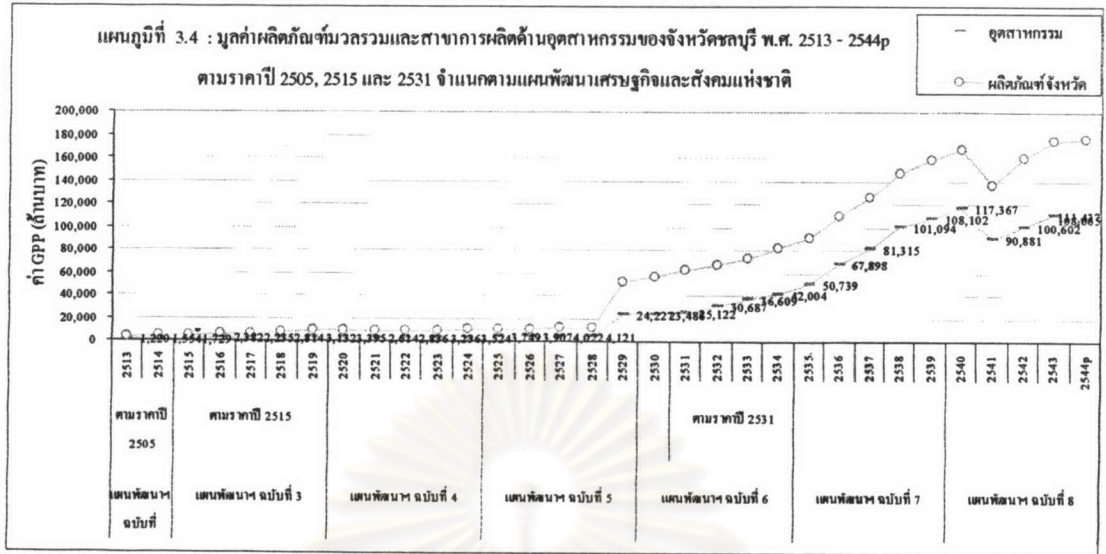
จังหวัดชลบุรี

จากตารางที่ 3.6 พบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2513 - 2544 (แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 - ท้ายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8) จังหวัดชลบุรีมีผลิตภัณฑ์มวลรวมใน พ.ศ. 2513 ตามราคาปี 2505 มูลค่าประมาณ 3,571 ล้านบาท เป็น 176,715 ล้านบาทโดยประมาณใน พ.ศ. 2544 ตามราคาปี 2531 โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 173,144 ล้านบาท หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 5,410.75 ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาปี 2505, 2515 และ 2531 โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 61,441.5 ล้านบาท

ส่วนมูลค่าสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2505 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2513 ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 1,220 ล้านบาท เป็น 108,665 ล้านบาทโดยประมาณตามราคาปี 2531 ใน พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 107,445 ล้านบาท หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 3,357.66 ล้านบาท และมีมูลค่าสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 36,459.5 ล้านบาท

จากแผนภูมิที่ 3.4 จะเห็นได้ว่าจังหวัดชลบุรีมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปี 2531 เพิ่มขึ้นตามลำดับจาก พ.ศ. 2513 - 2540 และ พ.ศ. 2542 - 2544 เว้นใน พ.ศ. 2541 จากวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้มูลค่าลดลง นอกจากนี้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมตามราคาปีนั้น พบว่า สูงจากระดับพันล้านเป็นหมื่นล้านใน พ.ศ. 2525 (ราคาปี 2515) และจากระดับหมื่นล้านเป็นแสนล้านใน พ.ศ. 2536 (ราคาปี 2531) ส่วนสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมตามราคาปีนั้น พบว่า สูงจากระดับพันล้านเป็นหมื่นล้านใน พ.ศ. 2529 (ราคาปี 2515) และจากระดับหมื่นล้านเป็นแสนล้านใน พ.ศ. 2538 (ราคาปี 2531)

ตารางที่ 3.6 : มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2513 - 2544, มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของอนุภาคชายฝั่งทะเลตะวันออก, ภาคตะวันออก และประเทศไทย พ.ศ. 2534 - 2544 ตามราคาปี 2531 จำนวนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หน่วย : ล้านบาท

แผนพัฒนา ฉบับที่	พ.ศ.	ราคาปี	จังหวัดชลบุรี		อนุภาคชายฝั่งทะเล ภาคตะวันออก ^ก		ภาคตะวันออก ^ข		ประเทศไทย	
			อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม	อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม	อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม	อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม
ฉบับที่ 2	2513 ¹	2505	1,220.0	3,571.0	-	-	-	-	-	-
	2514 ¹		1,553.6	3,898.9	-	-	-	-	-	-
ฉบับที่ 3	2515 ¹	2515	1,729.3	4,302.9	-	-	-	-	-	-
	2516 ²		2,382.0	5,972.3	-	-	-	-	-	-
	2517 ²		2,235.3	5,980.7	-	-	-	-	-	-
	2518 ³		2,813.5	7,887.9	-	-	-	-	-	-
	2519 ³		3,132.3	8,640.1	-	-	-	-	-	-
ฉบับที่ 4	2520 ³	2515	3,394.7	9,017.4	-	-	-	-	-	-
	2521 ⁴		2,613.5	8,837.9	-	-	-	-	-	-
	2522 ⁴		2,835.8	8,822.1	-	-	-	-	-	-
	2523 ⁵		3,235.9	8,877.0	-	-	-	-	-	-
	2524 ⁵		3,523.9	9,749.3	-	-	-	-	-	-
ฉบับที่ 5	2525 ⁵	2531	3,748.6	10,390.6	-	-	-	-	-	-
	2526 ⁵		3,907.0	10,785.2	-	-	-	-	-	-
	2527 ⁵		4,021.7	11,202.0	-	-	-	-	-	-
	2528 ⁵		4,120.7	12,077.7	-	-	-	-	-	-
	2529 ⁵		24,227.1	51,620.0	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 3.6 : มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2513 - 2544, มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของอนุภาคชายฝั่งทะเลตะวันออก, ภาคตะวันออก และประเทศไทย พ.ศ. 2534 - 2544 ตามราคาปี 2531 จำแนกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

แผนพัฒนา	พ.ศ.	ราคาปี	จังหวัดชลบุรี		อนุภาคชายฝั่งทะเล ภาคตะวันออก ^๑		ภาคตะวันออก ^๒		ประเทศไทย	
			อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม	อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม	อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม	อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม
ฉบับที่ 6	2530 ⁶	2515	23,486.1	55,733.0	-	-	-	-	-	-
	2531 ⁶		25,122.2	62,460.7	-	-	-	-	-	-
	2532 ⁷		30,687.0	66,064.4	-	-	-	-	-	-
	2533 ⁷		36,609.5	73,311.2	-	-	-	-	-	-
	2534 ⁷		42,004.3	81,407.2	61,085.0	147,175.3	64,664.7	184,093.7	604,337	2,111,866
ฉบับที่ 7	2535 ⁷	2531	50,739.2	90,127.3	74,203.4	164,890.5	78,546.2	205,512.6	672,636	2,282,569
	2536 ⁷		67,898.0	109,446.6	93,962.0	189,579.6	99,773.0	233,392.5	747,943	2,473,939
	2537 ⁷		81,315.0	125,308.1	113,369.0	215,569.1	120,243.0	264,523.7	817,886	2,695,412
	2538 ⁷		101,094.0	147,145.0	144,670.0	251,867.8	152,720.0	305,959.5	919,740	2,946,252
	2539 ⁷		106,102.0	157,388.5	179,854.0	297,691.0	189,274.0	355,988.6	981,463	3,119,621
ฉบับที่ 8	2540 ⁷		117,367.0	168,043.5	209,142.0	335,451.1	218,701.0	392,617.1	997,011	3,074,528
	2541 ⁷		90,881.0	136,637.9	195,489.0	317,540.7	204,418.0	370,387.0	882,917	2,743,359
	2542 ⁷		100,602.0	159,489.0	219,248.0	355,234.9	229,369.0	411,802.0	996,732	2,871,980
	2543 ⁷		111,437.0	174,717.1	239,070.0	385,504.0	250,023.0	442,546.8	1,056,505	3,005,394
	2544 ⁷		108,665.0	176,715.0	241,344.0	396,119.9	251,858.0	452,578.3	1,072,663	3,063,705
เฉลี่ย			36,459.5	61,441.5	161,039.7	277,874.9	169,053.6	329,036.5	886,348.6	2,762,602.3

ที่มา : ¹ ฝ่ายบัญชีประชาชาติภาคและจังหวัด, 2520

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2520

³ กองบัญชีประชาชาติ, 2522

⁴ กองบัญชีประชาชาติ, 2527

⁵ กองบัญชีประชาชาติ, 2525

⁶ สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี, 2537

⁷ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545

หมายเหตุ : * คำนวณจากมูลค่าผลิตภัณฑ์จากจังหวัดชลบุรี, ระยอง และฉะเชิงเทรา โดยผู้ศึกษา

: ** คำนวณจากมูลค่าผลิตภัณฑ์จากจังหวัดชลบุรี, ระยอง, ฉะเชิงเทรา, นครนายก, จันทบุรี, ตราด, ปราจีนบุรี และสระแก้ว โดยผู้ศึกษา

- : ไม่มีข้อมูลเนื่องจากผู้ศึกษาคัดข้อมูลเฉพาะช่วง พ.ศ. 2534 - 2544 เท่านั้น เพื่อนำมาคำนวณในบทที่ 4

3.3 ลักษณะทางด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรี

ในการศึกษาส่วนนี้ประกอบด้วยลักษณะทางด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรีดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 ลักษณะโดยทั่วไป

จากการทำสำมะโนอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรีโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันคือ พ.ศ. 2546 พบว่า ได้มีการจัดทำครั้งแรกใน พ.ศ. 2507 และครั้งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2540 ซึ่งได้มีการจัดทำเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตสำหรับการใช้ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศ โดยเป็นข้อมูลของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ซึ่งมีสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งในการจัดทำสำมะโนอุตสาหกรรมเมื่อ พ.ศ. 2540 พบว่า จังหวัดชลบุรีมีสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป จำนวน 669 แห่ง ในจำนวนนี้ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองจำนวน 328 แห่ง และตั้งอยู่นอกเขตชุมชนเมืองจำนวน 341 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก คือ ร้อยละ 49.0 และ 51.0 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการที่มีคนทำงาน 20 - 49 คน หรือประมาณร้อยละ 24.2 โดยที่นอกเขตชุมชนเมืองมีสัดส่วนที่สูงกว่าในเขตชุมชนเมืองเล็กน้อย คือ ประมาณร้อยละ 28.4 และ 19.8 ตามลำดับ รองลงมาเป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กที่มีคนทำงาน 10 - 19 คน โดยที่ในเขตชุมชนเมืองมีสัดส่วนที่สูงกว่านอกเขตชุมชนเมืองเล็กน้อย คือ ประมาณร้อยละ 22.6 และ 17.3 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือคือสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตขนาดกลางจนถึงใหญ่ที่มีคนทำงาน 50 คน ขึ้นไป โดยที่ในเขตชุมชนเมืองมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันกับนอกเขตชุมชนเมือง คือ ประมาณร้อยละ 57.6 และ 54.3 ตามลำดับ

3.3.2 รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย

รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ทั้งในเขตชุมชนเมืองและตั้งอยู่นอกเขตชุมชนเมือง ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีรูปแบบเป็นบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด โดยนอกเขตชุมชนเมืองมีสัดส่วนที่สูงกว่าในเขตชุมชนเมืองเล็กน้อย คือ ประมาณร้อยละ 85.0 และ 79.3 ตามลำดับ รองลงมาเป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีรูปแบบเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล โดยนอกเขตชุมชนเมืองมีสัดส่วนที่สูงกว่าในเขตชุมชนเมืองเล็กน้อย คือ ประมาณร้อยละ 9.4 และ 9.1 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือในเขตชุมชนเมืองคือสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีรูปแบบเป็นส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 11.6 ส่วนนอกเขตชุมชนเมืองนั้นแบ่งเป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีรูปแบบเป็นส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 5.3 และเป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีรูปแบบเป็นองค์กรรัฐวิสาหกิจ สหกรณ์ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.3

3.3.3 รูปแบบการจัดตั้งทางเศรษฐกิจ

สำหรับรูปแบบการจัดตั้งทางเศรษฐกิจของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปนั้น พบว่า สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประมาณร้อยละ 75.0 เป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีสำนักงานแห่งเดียว รองลงมาคือเป็นสำนักงานสาขาประมาณร้อยละ 11.7 นอกนั้นเป็นสำนักงานเครือข่ายและสำนักงานใหญ่ซึ่งมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ 6.7 และ 6.6 ตามลำดับ ซึ่งรูปแบบการจัดตั้ง

ทางเศรษฐกิจของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งในเขตชุมชนเมืองและนอกเขตชุมชนเมืองนั้นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณารูปแบบการจัดตั้งทางเศรษฐกิจของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ตามหมวดอุตสาหกรรมแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตแทบทุกหมวดอุตสาหกรรมมีสำนักงานแห่งเดียวมากที่สุด รองลงมาคือสำนักงานเครือข่าย สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขา ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่มีรูปแบบการจัดตั้งครอบคลุมทุกลักษณะหรือเกือบครบทุกลักษณะ มีเพียงส่วนน้อยที่มีรูปแบบการจัดตั้งเพียง 1 - แบบ โดยหมวดอุตสาหกรรมการพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึกมีการจัดตั้งในรูปแบบสำนักงานแห่งเดียวเท่านั้น ในขณะที่หมวดอุตสาหกรรมนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่นั้นมีการจัดตั้งในรูปแบบสำนักงานเครือข่ายเท่านั้น

3.3.4 คนทำงาน จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม

พ.ศ. 2539 คนทำงานในของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี ที่มีคนงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 130,511 คน โดยปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์มากที่สุด รองลงมาคือ การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสาร และการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องคั้ม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 11.7, 10.4 และ 9.0 ตามลำดับ โดยประมาณ

ส่วนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปที่มีคนทำงานน้อยที่สุดคือ การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ การพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก, การผลิตอื่นๆ และการผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้และไม้ก๊อก ยกเว้นเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตสิ่งของที่ทำจากฟาง และวัสดุอีกสานอื่นๆ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.4, 0.9 และ 1.9 ตามลำดับ โดยประมาณ

3.3.5 คนทำงานและลูกจ้างเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ

ใน พ.ศ. 2539 สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรีที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปมีจำนวนคนทำงานและลูกจ้างโดยเฉลี่ยเท่ากันประมาณ 195 คนต่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต 1 แห่ง โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีจำนวนคนทำงานใกล้เคียงค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การผลิตเครื่องแต่งกายรวมทั้งการตกแต่งและซ่อมสีขนสัตว์ ซึ่งมีจำนวนคนทำงานและลูกจ้างจำนวน 205 คนต่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต 1 แห่ง

สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปที่มีขนาดใหญ่กล่าวคือมีจำนวนคนทำงานและลูกจ้างเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 754 คนต่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต 1 แห่ง รองลงมาเป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการฟอกและตกแต่งหนังฟอก รวมทั้งการผลิตและกระเป๋าดูหนัง กระเป๋าถือ อานม้า เครื่องเทียมลาก และรองเท้า และการผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชี และเครื่องคำนวณ ซึ่งมีจำนวนคนทำงานเฉลี่ยประมาณ 493 และ 460 คนต่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต 1 แห่ง ตามลำดับ

ส่วนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปที่มีจำนวนคนทำงานและลูกจ้างน้อยที่สุด คือ สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ การพิมพ์โฆษณา

การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก ซึ่งมีจำนวนคนทำงานเฉลี่ยประมาณ 47 คนต่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต 1 แห่ง รองลงมาเป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ และการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งมีจำนวนคนทำงานเฉลี่ยประมาณ 84 และ 116 คนต่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต 1 แห่ง ตามลำดับ

3.3.6 ค่าตอบแทนแรงงาน

ค่าตอบแทนแรงงานที่ลูกจ้างในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี ใน พ.ศ. 2539 ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปได้รับเฉลี่ยต่อคนประมาณ 103,305 บาท โดยลูกจ้างในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์ได้รับค่าตอบแทนแรงงานเฉลี่ยใกล้เคียงค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 103,603 บาทต่อคน

ส่วนลูกจ้างในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ ได้รับค่าตอบแทนแรงงานเฉลี่ยสูงสุดประมาณ 496,236 บาทต่อคน รองลงมา คือ ลูกจ้างในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น และการผลิตยานยนต์ รถพ่วง รถกึ่งรถพ่วง และเครื่องอุปกรณ์การขนส่งอื่นๆ ซึ่งได้รับค่าตอบแทนแรงงานประมาณ 163,570 และ 136,643 บาทต่อคน

ส่วนลูกจ้างในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานได้รับค่าตอบแทนแรงงานเฉลี่ยต่ำที่สุดประมาณ 61,970 บาทต่อคน รองลงมา คือ ลูกจ้างในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพารา ซึ่งได้รับค่าตอบแทนแรงงานประมาณ 73,167 และ 78,586 บาทต่อคน

3.3.7 การลงทุนและการถือหุ้นจากต่างประเทศ จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม

จากจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2539 ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปทั้งหมด 669 แห่ง พบว่า ร้อยละ 40.5 เป็นการลงทุนจากต่างประเทศ โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่เกือบทุกหมวดอุตสาหกรรมที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีทั้งการลงทุนจากต่างประเทศและการลงทุนภายในประเทศ ส่วนน้อยที่เกิดจากการลงทุนในรูปแบบเดียว คือ การพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก และการผลิตผลิตภัณฑ์ด้านไม้ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และเชื้อเพลิงปรมาณู ที่มีแต่การลงทุนภายในประเทศเท่านั้น ส่วนการผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชี และเครื่องคำนวณ, การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสาร และการนำผลิตภัณฑ์เข้ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่นั้นล้วนเป็นการลงทุนจากต่างประเทศ

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศ เพียงร้อยละ 14.9 สำหรับประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุด คือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 66.7 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศร้อยละ 57.6 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุด คือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 36.8 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องแต่งกายรวมทั้งการตกแต่งและซ่อมสีขนสัตว์ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 77.8 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 57.1 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตการฟอกและตกแต่งหนังฟอก รวมทั้งการผลิตและกระเป๋าดูหนัง กระเป๋าถือ อานม้า เครื่องเทียมลาก และรองเท้า ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 65.0 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศเกาหลี คิดเป็นร้อยละ 61.5 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้และไม้ก๊อก ยกเว้นเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตสิ่งของที่ทำจากฟาง และวัสดุถักสานอื่นๆ ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศเพียงร้อยละ 35.0 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศ ญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 57.1 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศร้อยละ 50.0 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ กลุ่มประเทศอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตโฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก และการผลิตผลิตภัณฑ์ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และเชื้อเพลิงปรมาณูนั้น ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ไม่มีการลงทุนจากต่างประเทศเลย

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศสูงร้อยละ 44.4 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติกที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศร้อยละ 45.2 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 53.6 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศเพียงร้อยละ 16.7 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศเพียงร้อยละ 35.3 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศเพียงร้อยละ 36.2 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุด

สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 48.0 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่นที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศเพียงร้อยละ 36.8 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 64.3 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชี และเครื่องคำนวณ, การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสาร และการนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่ ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป เป็นการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศไต้หวัน, ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 75.0, 60.0 และ 100.0 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน ตามลำดับ

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้าซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 79.0 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 55.6 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ รถพ่วง รถกึ่งรถพ่วง ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 51.0 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 96.2 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเครื่องอุปกรณ์การขนส่งอื่นๆ ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 66.7 โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่นๆ ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการลงทุนจากต่างประเทศสูงถึงร้อยละ โดยประเทศที่ถือหุ้นมากที่สุดคือ ประเทศไต้หวัน คิดเป็นร้อยละ 45.0 ของประเทศที่ถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวกัน

สำหรับการลงทุนจากต่างประเทศนั้น พบว่า ประเทศเกาหลีมีการถือหุ้นมากที่สุดในสถานประกอบการอุตสาหกรรมฟอกและตกแต่งหนังฟอก รวมทั้งการผลิตและกระเป๋าค้นทาง กระเป๋าถือ อานม้า เครื่องเทียมลาก และรองเท้า ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 61.5 ของการถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด

ประเทศญี่ปุ่นมีการถือหุ้นมากที่สุดในสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ รถพ่วง รถกึ่งรถพ่วง ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 96.2 ของการถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด

ประเทศไต้หวันมีการถือหุ้นมากที่สุดในสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชี และเครื่องคำนวณ และการผลิตเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่นๆ ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 75.0 และ 45.0 ของการถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด ตามลำดับ

ประเทศสิงคโปร์และจีนมีการถือหุ้นมากที่สุดในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสาร, การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์ และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ร้อยละ 11.1, 8.0 และ 7.1 ของการถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด ตามลำดับ

ประเทศสหรัฐอเมริกามีการถือหุ้นมากที่สุดในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี และการผลิตเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่นๆ ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ร้อยละ 18.8 และ 15.0 ของการถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด ตามลำดับ

กลุ่มประเทศในยุโรปมีการถือหุ้นมากที่สุดในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์แร่และโลหะ, การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์ และการผลิตเครื่องจักร และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ร้อยละ 14.3, 8.0 และ 7.1 ของการถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด ตามลำดับ

นอกจากนี้ประเทศอื่นๆ มีการถือหุ้นมากที่สุดในสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิตยางและพลาสติกที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.7 ของการถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด

สำหรับประเทศที่มีการถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ประเทศ ญี่ปุ่น สูงถึงร้อยละ 49.5 รองลงมา คือ ประเทศไต้หวัน, ประเทศอื่นๆ, ประเทศสิงคโปร์และจีน และประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรป คิดเป็นร้อยละ 21.7, 6.6, 4.8 และ 3.7 เท่ากัน ของการถือหุ้นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด ตามลำดับ

3.3.8 การส่งเสริมการลงทุน จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม

จากจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปทั้งหมด 669 แห่งในจังหวัดชลบุรี เมื่อ พ.ศ. 2539 พบว่า มีสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนคิดเป็นร้อยละ 32.0 ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปทั้งหมด โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสารที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป เป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่ได้รับการส่งเสริมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 94.4 ของจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมดที่มีในหมวดอุตสาหกรรมเดียวกัน ส่วนสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติกที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปเป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 13.6 ของจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด

สถานประกอบการอุตสาหกรรมพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปเป็นอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวที่ไม่รับการส่งเสริมการลงทุนเลย ในขณะที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่เป็นอุตสาหกรรมการผลิตประเภทเดียวที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนทั้งหมด

3.3.9 ระยะเวลาที่ทำการผลิต จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม

ระยะเวลาที่ทำการผลิตโดยเฉลี่ยต่อปีของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ที่ทำการผลิตในรอบ พ.ศ. 2539 นั้นมีการจ้างงานส่วนใหญ่ 10 - 12 เดือนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 91.3 รองลงมาคือ 7 - 9 เดือน และน้อยกว่า 7 เดือน คิดเป็นร้อยละ 4.6 และ 3.1 โดยประมาณ ตามลำดับ โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปนั้นมีการจ้างงานในระยะเวลาตั้งแต่ 7 เดือน - 12 เดือน ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม, การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก, การผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ, การผลิตยานยนต์ รถพ่วง รถกึ่งรถพ่วง และการผลิตเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่นๆ ส่วนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปนั้นมีการจ้างงานในระยะเวลาตั้งแต่ 7 เดือน - 12 เดือน ได้แก่ การผลิตสิ่งทอ และการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์ สำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปนั้นมีการจ้างงานในระยะเวลาตั้งแต่ น้อยกว่า 7 เดือน - และ 10 - 12 เดือน ได้แก่ การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ และการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน ส่วนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปนั้นมีการจ้างงานในระยะเวลาสั้นๆ คือ น้อยกว่า 7 เดือน คือ การนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่ และสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปนั้นมีการจ้างงานในระยะเวลายาวนาน คือ 10 - 12 เดือน ได้แก่ การผลิตเครื่องแต่งกายรวมทั้งการตกแต่งและย้อมสีขนสัตว์, การฟอกและตกแต่งหนังฟอก รวมทั้งการผลิตและกระเป๋าดินทาง กระเป๋าถือ อานม้า เครื่องเทียมลาก และรองเท้า, การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้และไม้ก๊อก ยกเว้นเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตสิ่งของที่ทำจากฟาง และวัสดุอีกสถานอื่นๆ, การพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก, การผลิตผลิตภัณฑ์ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และเชื้อเพลิงปรมาณู, การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น, การผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชี และเครื่องคำนวณ, การผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคอื่น ๆ, การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสาร และการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้าซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

สำหรับระยะเวลาที่ทำการผลิตโดยเฉลี่ยต่อวันของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรี ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ที่ทำการผลิตในรอบ พ.ศ. 2539 นั้นมีการจ้างงานส่วนใหญ่ 8 - 10 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 71.2 รองลงมาคือ ระยะเวลามากกว่า 10 ชั่วโมง และน้อยกว่า 8 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 27.5 และ 1.4 ตามลำดับ โดยประมาณ จะเห็นได้ว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่ที่มีการผลิตในระยะเวลาสั้นติดต่อกันตั้งแต่ 8 - มากกว่า 10 ชั่วโมง มีบางสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่ทำการผลิตในช่วงเวลานานมากคือน้อยกว่า 8 - มากกว่า 10 ชั่วโมงต่อวัน คือ การผลิตสิ่งทอ, การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม, การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี และการผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ ส่วนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่ทำการผลิตในช่วงเวลานานมากคือมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อวัน คือ การนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่

สำหรับความสม่ำเสมอในการจ้าง พบว่า สถานประกอบการอุตสาหกรรมการนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่มีการจ้างต่อปีสม่ำเสมอที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 ส่วนการผลิตสิ่งทอ และการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีมีการจ้างต่อปีสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 84.9 และ 83.3 ตามลำดับ โดยประมาณ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ไม่ค่อยมีความสม่ำเสมอในการจ้างงานต่อปีมากที่สุด คือ การพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก รองลงมา คือ การผลิตเครื่องอุปกรณ์การขนส่งอื่นๆ และการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน คิดเป็นร้อยละ 33.3, 50.0 และ 52.9 ตามลำดับ โดยประมาณ

ส่วนการเปลี่ยนแปลงการจ้างตามฤดูกาลนั้น พบว่า สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรีที่ทำการผลิตในรอบ พ.ศ. 2539 ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปที่มีการจ้างเปลี่ยนแปลงมากที่สุดตามฤดูกาล คือ การพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก รองลงมา คือ การผลิตเครื่องอุปกรณ์การขนส่งอื่นๆ และการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน คิดเป็นร้อยละ 66.7, 50.0 และ 47.1 ตามลำดับ โดยประมาณ สำหรับการนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่นั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานตามฤดูกาลเลย

สำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงการจ้างตามฤดูกาลน้อยที่สุด คือ การผลิตสิ่งทอ รองลงมา คือ การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี และการผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชี และเครื่องคำนวณ และการผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ คิดเป็นร้อยละ 15.2, 16.7 เท่ากัน และ 21.4 ตามลำดับ โดยประมาณ

3.3.10 การส่งผลผลิตออกไปจำหน่ายในต่างประเทศและการใช้วัตถุดิบสั่งเข้าจากต่างประเทศ

ในการส่งผลผลิตออกไปจำหน่ายในต่างประเทศนั้น พบว่า สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรีที่ทำการผลิตในรอบ พ.ศ. 2539 ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปมีการส่งผลผลิตออกไปจำหน่ายในต่างประเทศในสัดส่วนใกล้เคียงกับการจำหน่ายในประเทศ โดยคิดเป็นร้อยละ 44.3 : 55.8 โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่ทำการผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศมากกว่าส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม, การผลิตสิ่งทอ, การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ และไม้ก๊อก ยกเว้นเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตสิ่งของที่ทำจากฟาง และวัสดุจากสานอื่นๆ, การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ, การผลิตผลิตภัณฑ์ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และเชื้อเพลิงปรมาณู, การผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ, การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน, การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์, การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น และการผลิตยานยนต์ รถพ่วง รถกึ่งรถพ่วง คิดเป็นร้อยละ 67.3, 54.6, 60.0, 87.5, 66.7, 85.7, 52.9, 69.6, 60.5 และ 68.6 ของจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่ทำการผลิตทั้งหมดตามหมวดอุตสาหกรรมนั้นๆ ตามลำดับ โดยประมาณ โดยการพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก และการนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่ เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศเท่านั้น ส่วนการผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชี และเครื่องคำนวณนั้นเป็นการผลิตเพื่อส่งผลผลิตออกไปจำหน่ายในต่างประเทศเท่านั้น

สำหรับการใช้วัตถุดิบสั่งเข้าจากต่างประเทศ พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรีที่ทำการผลิตในรอบ พ.ศ. 2539 ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปมีการใช้วัตถุดิบสั่งเข้าจากต่างประเทศในปริมาณใกล้เคียงกับการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ โดยคิดเป็นร้อยละ 53.1 : 46.9 โดยส่วนใหญ่มีการใช้วัตถุดิบที่สั่งเข้าจากต่างประเทศมากกว่าใช้วัตถุดิบภายในประเทศ มีเพียงส่วนน้อยที่ใช้วัตถุดิบภายใน

ประเทศมากกว่าการใช้วัตถุดิบที่สั่งเข้าจากต่างประเทศ คือ การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม, การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้และไม้ก๊อก ยกเว้นเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตสิ่งของที่ทำจากฟาง และวัสดุจากสานอื่นๆ, การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ, การผลิตผลิตภัณฑ์ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และเชื้อเพลิงปรมาณู, การผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ, และการผลิตเฟอร์นิเจอร์รวมทั้งการผลิตซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 69.3, 65.0, 62.5, 66.7, 83.3 และ 52.0 ของจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่ทำการผลิตทั้งหมดตามหมวดอุตสาหกรรมนั้นๆ ตามลำดับ โดยประมาณ โดยการนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่เป็นการผลิตที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศเท่านั้น

3.3.11 การลงทุนเพื่อขยายหรือปรับปรุงกิจการ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรีที่ทำการผลิตในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการขยาย/ปรับปรุงกิจการคิดเป็นร้อยละ 52.2 โดยเป็นการเพิ่มปริมาณการผลิตมากที่สุด รองลงมา คือ การซื้อเครื่องจักร เครื่องมือ, จ้างคนทำงานเพิ่ม และขยายหรือก่อสร้างโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 61.6, 23.2, 8.9 และ 6.3 ตามลำดับ โดยประมาณ

สำหรับการขยายหรือก่อสร้างโรงงานนั้นพบในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์มากที่สุด ส่วนการซื้อเครื่องจักร เครื่องมือ พบในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม มากที่สุด ในการจ้างคนทำงานเพิ่มพบในการผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะมากที่สุด นอกจากนี้การเพิ่มปริมาณการผลิตพบในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด

สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรีที่ทำการผลิตในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปโดยส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการในการขยายหรือปรับปรุงกิจการเพียง 2-3 วิธีการเท่านั้น มีส่วนน้อยที่ใช้ทุกวิธีการในการขยายหรือปรับปรุงกิจการ ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม, การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก, การผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ, การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์ และการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้าซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น ส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และเชื้อเพลิงปรมาณูนั้นเลือกใช้การจ้างคนทำงานเพิ่มเพียงวิธีการเดียว

3.3.12 ปัญหาในการดำเนินกิจการ จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม

โดยเฉลี่ยพบว่า สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดชลบุรีที่ทำการผลิตในปี พ.ศ. 2539 ที่มีคนทำงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ค่อนข้างประสบปัญหาในการดำเนินกิจการ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 59.5 โดยปัญหาในการดำเนินกิจการที่ประสบมากที่สุด คือ ขาดแคลนแรงงาน รองลงมา คือ เงินทุนไม่เพียงพอ, นโยบายด้านการค้า, ขาดแคลนวัตถุดิบ, ตลาดผลผลิตแคบ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 48.7, 40.5, 35.2, 29.4 และ 14.6 ตามลำดับ โดยประมาณ

นอกจากนี้ ปัญหาในการดำเนินกิจการในด้านการขาดแคลนแรงงาน, การขาดแคลนวัตถุดิบ, ตลาดผลผลิตแคบ และนโยบายด้านการค้ามีผลต่อของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม ส่วนปัญหาด้านเงินทุนนั้นพบในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ ที่มีปัญหาประเภทเดียวกัน

3.4 ลักษณะทางสังคม

3.4.1 ภาคตะวันออก

ก) ประชากร

ใน พ.ศ. 2545 ภาคตะวันออกมีประชากรรวมทั้งสิ้น 4,300,513 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ของประชากรทั้งหมด เป็นชาย 2,148,640 คน และเป็นหญิง 2,151,873 คน จำนวนประชากรชายและหญิงคิดเป็นร้อยละ 50.4 และ 49.6 ของประชากรทั้งภาคตามลำดับ ซึ่งทำให้มีสัดส่วนเพศที่ใกล้เคียงกันมาก จังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดคือ จังหวัดชลบุรี โดยมีประชากรจำนวน 1,129,886 คนคิดเป็นร้อยละ 25.3 ของประชากรทั้งภาค รองลงมาได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ระยอง สระแก้ว จันทบุรี ปราจีนบุรี นครนายก และตราด โดยมีประชากรเท่ากับ 649,758, 546,570 , 539,107 , 506,570 , 452,822 , 251,064 และ 225,295 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.7 : ประชากรภาคตะวันออก ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 จำแนกตามจังหวัดและเพศ

จังหวัด / ภาค	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
ชลบุรี	566,350	563,536	1,129,886
ฉะเชิงเทรา	320,365	329,393	649,758
ระยอง	272,807	273,763	546,570
สระแก้ว	271,751	267,356	539,107
จันทบุรี	251,771	254,240	506,570
ปราจีนบุรี	227,012	225,810	452,822
นครนายก	124,790	126,274	251,064
ตราด	113,794	111,501	225,295
รวมทั้งภาค	2,148,640	2,151,873	4,300,513

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546

ข) กำลังแรงงาน

ใน พ.ศ. 2540 ประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานของภาคตะวันออกมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 55 ของประชากรทั้งภาค ผู้ใช้แรงงานในสาขาเกษตรกรรมมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ สาขาอุตสาหกรรม บริการ พาณิชยกรรม และการก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 35.9 21.9 15.3 13.5 และ 9.9 ของผู้มีงานทำตามลำดับ จำนวนผู้มีงานทำในภาคตะวันออกที่ทำงานเป็นลูกจ้างเอกชนมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ทำงานส่วนตัว ทำงานช่วยธุรกิจของครอบครัว ทำงานเป็นลูกจ้างรัฐบาล และทำงานเป็นนายจ้าง คิดเป็นร้อยละ 45.6 25.8 19.9 6.3 และ 2.4 ของผู้มีงานทำตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงการศึกษาของผู้มีงานทำที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป พบว่า กำลังแรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 47.3

ในส่วนของผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป แต่ไม่ได้ทำงาน และไม่พร้อมที่จะทำงาน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ของประชากรทั้งหมดของภาค หรือร้อยละ 30.0 ของผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปทั้งหมดของภาค อีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปีคิดเป็นร้อยละ 21.4 ของประชากรทั้งหมด

ค) การประกอบอาชีพ

เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศที่แตกต่างกันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจึงแตกต่างกันไปตามลักษณะสภาพของแต่ละท้องที่ บริเวณที่ราบตอนบนของภาคเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม มีการเพาะปลูกข้าวบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ และปลูกผลไม้ บริเวณพื้นที่ตอนใน อาชีพรองลงมา ได้แก่ การเลี้ยงปศุสัตว์ และการอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตร เช่น การสีข้าว เป็นต้น ส่วนทางด้านชายฝั่งทะเลตอนบน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการประมงและอุตสาหกรรม ส่วนพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตอนล่าง มีภูมิอากาศที่แตกต่างจากบริเวณอื่นๆ ของภาค เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนอยู่ในเกณฑ์สูง พื้นที่ในบริเวณนี้จึงเหมาะสำหรับปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น นอกจากนี้ ยังมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทแร่ธาตุที่มีชื่อเสียง คือ พลอย ดังนั้นประชากรส่วนใหญ่จึงมีอาชีพหลักเป็นผู้ขุด เฒ่า และเจียรไรพลอย รวมถึงการจำหน่ายออกสู่ตลาด

อาชีพในภาคนี้ส่วนใหญ่เป็นพืชสวนพืชไร่ การประมง มีการทำงานเป็นส่วนน้อย พืชสวนที่สำคัญ ได้แก่ เงาะ ส่วนพืชไร่ มี อ้อย มันสำปะหลัง และสับปะรด การประมงทำกันตามชายฝั่งโดยทั่วไปและมีการเลี้ยงกุ้งกันในจังหวัด ส่วนการทำนา ทำกันในจังหวัดฉะเชิงเทราและปราจีนบุรีบ้าง นอกจากอาชีพดังกล่าว ในจังหวัดจันทบุรีและตราด ในปัจจุบันแม้ว่าจำนวนพลอยดิบจะลดลงไปมาก แต่จังหวัดจันทบุรียังเป็นศูนย์กลางของการเจียรไนพลอยที่สำคัญโดยการนำเอาพลอยต่างประเทศมาเจียรไน

ง) การศึกษา

ในปีการศึกษา 2539 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโรงเรียน 2,441 แห่ง นักเรียนสายสามัญ 720,542 คน ครู 37,386 คน โดยจังหวัดที่มีอัตราส่วนครู 1 คนต่อนักเรียนมากที่สุด คือ จังหวัดสระแก้ว เท่ากับ 1 : 23 ส่วนจังหวัดที่มีอัตราส่วนครู 1 คนต่อนักเรียนน้อยที่สุด คือ จังหวัดนครนายก เท่ากับ 1 : 16

จ) สาธารณสุข

ใน พ.ศ. 2538 พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถานพยาบาลทั้งสิ้น 103 แห่ง แพทย์ 925 คน พยาบาล 3,509 คน และเตียงผู้ป่วย 8,664 เตียง โดยมีอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คน เท่ากับ 4,062 ส่วนจังหวัดที่มีอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คนมากที่สุด คือ จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดที่มีอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คนน้อยที่สุด คือ จังหวัดนครนายก เท่ากับ 14,168 และ 2,424 คน ตามลำดับ

สำหรับสาเหตุการเสียชีวิตนั้นส่วนใหญ่ประชากรเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุและการเป็นพิษ รองลงมาคือโรคหัวใจและมะเร็งทุกชนิด

3.4.2 จังหวัดชลบุรี

ก) ประชากร

ประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2541 รวมทั้งสิ้น 1,053,433 คน เป็นชาย 533,435 คน หญิง 519,998 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง มีจำนวน 246,050 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอศรีราชา มีจำนวน 174,265 คน และอำเภอบางละมุง มีจำนวน 163,456 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมือง 1,090 คน / ตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ อำเภอบางละมุง 349 คน / ตารางกิโลเมตร อำเภอศรีราชา 283 คน / ตารางกิโลเมตร

ข) ศาสนา

ใน พ.ศ. 2541 จังหวัดชลบุรีมีพุทธศาสนิกชน 931,583 คน (ร้อยละ 93.17) จำนวนวัด 326 แห่ง มุสลิม 26,601 คน (ร้อยละ 2.66) จำนวนมัสยิด 25 แห่ง คริสต์ 39,482 คน (ร้อยละ 3.95) จำนวนโบสถ์ 13 แห่ง และอื่นๆ 2,252 คน (ร้อยละ 0.23)

ค) การศึกษา

ใน พ.ศ. 2541 จังหวัดชลบุรี มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 1,107 แห่ง มีครู / อาจารย์ 14,015 คน และนักเรียน นิสิต นักศึกษา 308,833 คน ซึ่งอัตราส่วนครู / อาจารย์ต่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็น 1:22 โดยแยกการศึกษากออกเป็น 2 ระบบ ดังนี้

1) การศึกษาในระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 504 แห่ง ครู/อาจารย์ 11,902 คน นักเรียน นิสิต นักศึกษา 246,585 คน คิดเป็นอัตราส่วนครู / อาจารย์ต่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็น 1:29

2) การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 603 แห่ง ครู / อาจารย์ 2,113 คน นักเรียน นิสิต นักศึกษา 62,248 คน คิดเป็นอัตราส่วนครู / อาจารย์ต่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็น 1:20

จากข้อมูล จปฐ. พ.ศ. 2541 พบว่า จังหวัดชลบุรีมีเด็กในชนบทอายุครบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ 44,444 คน ได้เข้าเรียน 44,427 คน (ร้อยละ 100) ซึ่งผ่านเกณฑ์ จปฐ. ที่กำหนดไว้ (กำหนดร้อยละ 100) และมีเด็กจบการศึกษาภาคบังคับ 8,597 คน ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา 8,424 คน (ร้อยละ 98) ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (กำหนดร้อยละ 98) และจากข้อมูลการสำมะโนประชากรและการเคหะของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2513, 2523, 2533 พบว่า ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มอ่านออกเขียนได้มากขึ้น โดยเพิ่มจาก ร้อยละ 85.79 (320,575 คน) ใน พ.ศ. 2513 เป็นร้อยละ 95.87 (752,320 คน) ใน พ.ศ. 2533 ในขณะที่มีผู้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ร้อยละ 4.13 (32,392 คน)

ส่วนระดับการศึกษาของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มได้รับการศึกษาในระบบ โรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.37 (328,062 คน) ในปี 2513 เป็นร้อยละ 91.19 (715,892 คน) ใน พ.ศ. 2533 โดยประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่มีแนวโน้มว่าประชากร จะมีการศึกษาสูงขึ้นในปี 2533 ประชากรได้รับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยร้อยละ 5.67 (40,575 คน) ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 22.31 (159,688 คน) ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 71.88 (514,591 คน) และการศึกษาอื่น ร้อยละ 0.14 (1,038 คน) รวมทั้งไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 8.08 (63,406 คน)

ง) สาธารณสุข

ในปี 2541 จังหวัดชลบุรีมีจำนวนสถานพยาบาลแผนปัจจุบันที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนทั้งสิ้น 31 แห่ง มีจำนวนเตียง 3,696 เตียง ในจำนวนนี้ เป็นสถานพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 12 แห่ง จำนวน 1,452 เตียง สังกัดกระทรวงอื่น 7 แห่ง จำนวน 590 เตียง และเป็นสถานพยาบาลเอกชน 11 แห่ง จำนวน 1,154 เตียง องค์กรอิสระ 1 แห่ง จำนวน 500 เตียง

ส่วนบุคลากรทางสาธารณสุขที่สำคัญ คือ แพทย์และพยาบาลนั้น มีจำนวนแพทย์ 361 คน อัตราส่วนแพทย์ : ประชากร เท่ากับ 1 : 2,936 สำหรับพยาบาล เป็นพยาบาลวิชาชีพ 1,436 คน พยาบาลเทคนิค 1,123 คน รวมเป็น 2,559 คน คิดเป็นอัตราส่วน พยาบาล : ประชากร เท่ากับ 1 : 414

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย